

Munkaszolgálatos hadifoglyok keresik hozzátartozóikat

Ujabb hadifogoly musz. névsor

Kézbesíthetetlenkülföldi levelek címzettjeinek jegyzéke

UJ ÉLETT

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 40. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1040 DECEMBER 5.
5707 KISZLEV 12.

UJ UTAKON

Irta: Munkácsi Ernő

November 26-án a pesti hitközség közgyűlést tartott. A megjelentek nagy többségükben a multat képviselték. Ott volt „a régi gárda”, a hitközségnek érdemes öregjei, közöttük a régi világ harcosai, akik a zsidóság jogegyenlőségért folytatott negyedszázados küzdelmét vitták meg. Megjelentek a *Hadviseltek Bizottságának* tagjai, akik a zsidótörvények óta mindjobban tért foglaltak a felekezeti önkormányzatban és a krízis éveiben láthatók voltak mindenütt, ahol tenni, vagy segíteni kellett. Egykét muszos és néhány cionista csak színfoltot jelenttek a tömegben. S ez a közgyűlés, amely mandátumát még 1941-ben nyerte el, amikor néhány ezer voksnak nyílt szavazással elért többségével jogot kaptak ahhoz, hogy Európa legnagyobb hitközségét és rajta keresztül az egész magyar zsidóságot kormányozzák, — megszavazta a radikális választójogot és a

felekezeti törvényet közbeiktatta az összeérhetetlenségnek szigorú szabályozását, amellyel önmagát legyőzve, a rendelkezést és hatalmat átadta a kiválasztott kis réteg helyett a fővárosi zsidóság nagy tömegeinek.

A német pusztítás után a régi fényére emlékeztetően kitatarozott siputcai diszteremben égtek a csilárok és rávilágítottak az elmúlt időket jeleptő elnökök képmásaira. *Hirschler Ignác, Kohner Zsigmond, Lederer Sándor, meg a többiek, bámulva nézheték, ami előttük végbement: az öregek megértették az idők szavát és egyhangulag követték azt a demokratikus irányzatot, amely elől a Sip-utca évtizedeken át elzárkózott.* A közgyűlés képe: a szónokok letompított hangja, a pátosznak elfojtott ereje, a történeti pillanát átélésének tudata, egy másik történeti jelenetre emlékeztetett, 1789 augusztus 4-ének forró éjszakájára, amikor

a francia alkotmányozó nemzetgyűlés egy éjjeli tanácskozásán lemondott a kiváltságos osztályoknak évszázadokon át őrzött összes privilégiumairól, megszavazta az új alkotmányt, amelynek mellvértjéül az emberi jogok törvénybeiktatását rendelte el.

A magyar zsidóság nagy többségét alkotó pesti hitközség politikai megújulásáért évtizedek óta folytak a küzdelmek. Már a huszas évek elején bámulattal adóztam a budai hitközségnek, amelynek nagy elnöke, Baracs Károly meg tudta valósítani az általános, titkos, arányos és a nőkre is kiterjedő választójogot és ezzel hitközségének számarányát messze meghaladó tekintélyt, befolyást és a különböző szellemi irányzatok szabadságát biztosította. *(Innen indult ki a cioni gondolatért küzdő Pro Palesína mozgalom.)* Ugyanakkor a 180 ezer lélekszámot számláló pesti hitközségnek 3—4000 választója volt, mert a be-

kebelezés középkori intézménye még a nagy adózókat is kizárta a jogokból. Minden pesti választás alkalmával felvetődött a reform gondolata — és mindig megbukott. Amikor 1924-ben Vázsonyi Vilmos előljáró lett, kidolgoztam az első radikális választójogi reformot, amiből éppen úgy nem lett semmi, mint az 1931. évi tervezetből. 1940-ben Löw Tibor, ítélőtáblai tanácselnökkel együtt ebben a szellemben újabb tervezetet készítettem, de az elgondolásokból csak nagyon kevés valósult meg (a frontharcosok és a hadviseltek választói jogosultsága), de a legfontosabbat, a befolyásolás nélküli szavazás lehetőségét a hitközség előljárósága egy szavazat többségével elvetette. Ide iktatom azoknak nevét, akik minden ellenkező erőlködés ellenére a titkosság mellett foglaltak állást: *Blauner Mór, Fábán Béla, Gallia Béla, Rosenák Miksa és Reisz Zoltán.* Földindulás-

Ara 1 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

nak és olyan északadásnak kellett bekövetkeznie, amely a magyar zsidóság 80%-át pernyéként szórta szét, hogy végre megvalósulhasson nálunk is az összeségnek alkotmányosan megnyilvánult akaratára támaszkodó kormányzat. Ennek biztosításáért szavazták most meg az új választási jogszabályt, amely az urnákhoz enged minden nagykorú (rendszerint huszadik életévét betöltött) hilttestvérünket, akár férfi, akár nő, lehetővé teszi a kisebbség arányos képviselőit és megköveteli a titkosságot.

Eddig 10—12.000 volt a választók száma, amely most 50.000 főre emelkedik. Ez a számkülönbség kiáltóan jelzi, hogy a pesti hitközség életében — amely ma a haladó magyar zsidóságnak háromnegyed részét teszi ki — új világ kezdődik. A sulypont a fiatalabb korosztályok kezébe megy át.

De a választójog modern kiterjesztése magábanvéve még nem jelenti a fejlődést és a boldogulást! Sőt! Hitler általános választójoggal és a nők szavazatával szerzte meg a hatalmat. Ugyanez volt a helyzet nálunk is az ellenforradalom idején. A hatalmi érdekek nyers érvényesítése egység helyett szétesést, nem fejlődést, hanem bomlást jelentenek!

Ez az átalakulás csak akkor fog javunkra szolgálni, ha mindenki, akinek szava súlyos lesz, szigorú felelősséggel és önkritikával egyedül az egyetemes zsidó érdekeket fogja szem előtt tartani. — ha a zsidó kultuszszellem fogja áthatni az önkormányzatot, ha az ifjúság tisztelni fogja a múlt értékes alkotásait és az öregek, úgy a maiak, mint akik helyükbe fognak lépni, a jövőben sem fogják elfelejteni, hogy az apák és fuk közötti harcban végcredményében mindig az ifjúság győz. Biró Lajos, a neves író és publicista, 1918-ban az októberi forradalom győzelmekor egy vezércikkében azt írta: „Kívánom, hogy az új Magyarország vezérelt olyan

szívós kitarással védelmezzék az ő eszméiket, mint ahogy az elsüllyedt régi rezsim emberei ragaszkodtak saját hatalmukhoz.” Ezt kívánjuk most is a demokráciájában újjászülető hitközségünknek: Termeljen ki magá-

ból tehetséges, őnzellen, minél nagyobb számú vezető réteget, amely a múlt tanulságain okulva egy percre sem fogja elfelejteni, hogy a zsidó politika alfája és omegája, a zsidó nép egyetemes érdekeinek áldozatkész szolgálata.

A szlovákiai deportálás a pesti zsidó főtemplom szószékén

Az elmúlt péntek este a Pesti Izr. Hitközség dohányutcai főtemplomában dr. Kátana József rabbi prédikációjában megemlékezett a szlovákiai deportálásokról:

— Nekünk, — mondotta — akik a felebaráti szeretet eszméjét adtuk a világnak, mindenki előtt jogunk van szót emelni minden embertelenség ellen. Mi zsidók, akikben a legtöbbször és a legsúlyosabban sértették meg az Isten képmására teremelt embert, elsősorban feladatunknak tartjuk, hogy hangoztassuk az embert jogokat. Izrael népének, amely a világtörténelemben egyedülálló gyűlölet-hadjáratban szenvedett az elmúlt években, legfőképpen jussa van ahhoz, hogy rámutasson az embriesség, a szabadság, az egyenlőség és testvériség eszméinek megcsufolására.

— Mi zsidók egy egész világ gyűlöletével élünk szemben két évvel ezelőtt: a zsidóság hatalmi bűns vérvessztése után kevesen maradtunk meg, mint az isteni eszmét megvető gyilkos gyűlölet koronatanul. *Mit tudjuk, mit jelent az, amikor segítséget, együttérzést sehonnet nem lehet várni, amikor az elvakult bosszu és harag tuffékköz tengere szdzcrcokel nyel el és ulig néhányan dobnak a faldoktok felé mentőövet. Ezért mi kötelességünknek is érezzük azólni az ellen az embertelenség ellen, amelynek receptjét mraftunk próbálták ki, amely elveszi emberektől a hazájukat, az otthonukat, a munkahelyüket, szétszórja a családokat, kegyetlen és könyörtelen a gyengékkel és betegekkel szemben, amely irgalmatlanul vagónokba zsufol*

megalázott embereket és visz koholt jogcimeken az ismeretlen felé. A magyarországi zsidó százazreket a deportáló vonatok pusztulásba vitték, harnalkat azétszórta a szél: mi tudjuk igazán, mit jelent a deportálás.

— Az embert jogok nevében, amelyekért most is annyi vér folyt, térdzük, hlojuk a történelem örlelkét, amely virraszt és büntet. Lesújt azokra, akik felszűrik a gyűlöletet, de megbünteti azokat is, akik elkürik a gyűlölséget. A történelemben élő őrszellem a gyűlölet bűnét súlyosan megtorolja mindazokon, akik megengedik, hogy az emberben meggyalázzák az embert. A megalázás és szenvedés, amit ma ellürünk másokon, holnap minket érhet: jól vigyázzunk embertársaink szabadságára, békés életre, mert ezzel saját szabadságunkat és békességtünköt óvjuk meg.

A Pesti Izr. Hitközség Szabadegyetemének előadása

December 5. d. u. 8 óra (Szabadegyetem, VII., Sip-u. 12): dr. Komlós Aladár: A zsidóság és a modern irodalom.

December 12. (Szabadegyetem): dr. Fischer Benjámín: Vallás és nép a zaidóságban.

HAZATÉRT BUNKASZOLGÁLATOSOK KI TUD egyetlen szerkesztőrel, Hegedűs Lászlóról,

1919/20. évi szül. 1923, anyja neve: RIFFER HEDDI. Utolsó hír: 1944. júl. 24—26-án láták Bezsnyatov és Dolina között, valészínleg orosz fogságba esett. Ki hármít tud, értesítse beteg édesanyját: Hegedűs, VIII., Thék Endre-utca 30.

Goldmann étterem

ORTHODOX KÖSER KITÜNŐ KONYHA
VIDÉKIEK TALÁLKOZÓHELYE
LAKODALMAK RENDEZÉSE

A KISVÁRDAI MANDEL BERNÁT felügyelete alatt
KAZINCZY-UTCA 57, KIRÁLY-UTCA SAROK

Tízéves a szovjet-alkotmány

December 5-én van 10 éves évfordulója annak, hogy a Szovjetek VIII. oroszországi kongresszusa elfogadta a Szovjetunió új alkotmányát. Ezt az évfordulót, mint minden évben, a Szovjetunió ez évben is megünnepli. Ebből az alkalomból magyar nyelven is megjelent a Szocialista Tanácsköztársaságok Szövetségének alkotmánya (alaptörvénye), valamint annak a beszédnek szószzerű szövege is, amelyet Sztálin generálisszínusz tartott 1936 november 25-én előadói jelentésként az alkotmánytervezetről.

E helyütt kiemeljük az alkotmányban „A polgárok alapjogai és kötelességei” c. fejezet két szakaszát.

123. szakasz:

„Az Sz. T. Sz. polgárainak egyenjogúsága, nemzetiségre és fajra való tekintet nélkül a gazdasági, állami, kulturális, társadalmi és politikai élet minden terén, megingathatatlan törvény.

A polgárok jogainak bármilyen közvetlen, vagy közvetett korlátozását, vagy ellenkezőleg, a polgároknak közvetlen vagy közvetett előnyökben való részesítését faji és nemzetiségi hovatarításuk alapján, valamint a faji vagy nemzeti felsőbbrendűség vagy gyűlölet és lenézés bármind hirdetését törvény bünteti.”

124. szakasz:

„A polgárok lelkiismereti szabadságának biztosítása céljából az egyház az Sz. T. Sz.-ben el van választva az államtól és az iskola az egyháztól. A vallás gyakorlásának szabadsága és a vallásellenes propaganda szabadsága minden polgár elismert joga.”

KERESSEM FÉRJEMET,

Dávid Izsákot,

szül. 1888, anyja neve: Dávid Nemesi, 1944 máj. 15-én vitték el a Keok-ból a Böckszikárbá, onnan június 10-én írt legutoljára. Azóta nem adott hírcsereket. Alkotmány 1945 novemberében a welsi-kórházban lekölt súlyos betegség után.

FIAMAT,

Dávid Györgyöt,

szül. 1919, anyja neve: Stern Margit, 1944 június 25—26-án ment el a 129/33 százzal. Később írt nébánysszor, H. 157 téboriszámrol, 1944 okt. 24-én legutoljára. Nagyon kérem, ha valaki hármít tud rólok, sziveskedjék értesíteni nagyon bántos feleségét, Bétéőleg édesanyját, Dávid Izákné, XIV., Jáverka Ádám-utca 8.

KERESSEM FIAMAT,

Szarvasy Jánost,

szül. 1923, bevomult 1944 április, Jászberényba. Utolsó hír 1944 szept. C. 252. tábori postáról. Aki tud valahánnt, értesítse kétszékbeesett édesanyját: öz. dr. Szarvasy Gyula tárné, Bpest, VII., Péterffy Sándor utca 44.

Fáj ezt hinnünk...

Irta: Szilágyi Géza

I.

Semmitéle magyar törvény vagy törvényerejű rendelet nem tiltja bírói ítéletek tisztességes hangu megbirálását. (Alsófoku bíróság döntésének felebbezéssel való megtámadása szintén a bírálókat egyik nemé.) Legföljebb az illedőség kívánja, hogy folyamatban levő bírói ügyek szabályos elintézését ne zavarjuk idő előtti gáncoskodással. Ha egy büntető tárgyalásának első vagy második napján már megszólal a bíráló, ez kétségkívül korai és elhamarkodott beavatkozás. De egy büntető másodfoku, már jogerős ítélettel való befejezése után, ha ez a befejezés, nagyon enyhén szólva, *bántóan hat*, éppen a közvéleménynek hallgatása, amelyet hozzájárulásnak, beleegyezésnek, helyeslésnek is lehetne felfogni, *hivhatná ki a jogos bírálót*, amely természetesen nemcsak a gyáva hallgatásnak, hanem egyúttal a szóbantorgó bírói ítéletnek is a bírálata. Nem lehet eléggé ismételnünk, *milyen elterjedt, de okiatlan babona, hogy bírói ítéletek fölülállanak a bírálaton. Még a legkiválóbb bírósági bírálattal illethető, gyarliságtól nem mentes ember. Hejyesen értelmezett demokráciában senkinek a személye nem lehet szent és sérthetetlen. A többi közt ez is megkülönbözteti a demokráciát a bírálattól nem tüdő diktatúrától.*

II.

Még senki sem felejtette el *Kunmadarast*. Nemesak a közvetlenül érdekelt zsidók, hanem a nem zsidók sem. Kunmadaras a maga saját külön pogromjával, amelynek *halálos áldozatai és súlyos sebesültjei voltak*, bevonult, diestelen módon bár, a világ köztudatába. Ez a pogrom, mely már az új magyar demokrácia idejében szemnyezte be az ország jóhírét, a párisi béketárgyaláson, mint nehezezt megcáfollható vád szerepelt Magyarország amaz elenségeinek fegyvertárában, akik azt igyekeztek elhíttatni a demokrácia nemzetközi fórumain, hogy az új Magyarország még mindig nem szakadt el eléggé elődjétől, az egykori rosszemlékű Horthy-Magyarországtól. Akik elismerésre, a magyar zsidók elismerésére is méltóan kép-

viselték Párisban a magyar ügyet a világ színe előtt, akkoriban még joggal hivatkozhattak arra, hogy az elsőfoku népbíróság, hónapokig tartó beható nyomozások adatait és igen hosszúságú tárgyalások eredményeit mérlegelve, *szigorú ítéletet hozott a kunmadarasi gyilkosok és fosztogatók ellen*, amikor a szörnyűségek három értelmi szerzőjét, tehát *szellemi teljesét* halálbüntetéssel, a felbujtás hatása alatt a gyilkosságok fizikai elkövetőit súlyos szabadságvesztésekkel sújtotta. Ha a párisi békekonferencia most ülésezne, ezzel az érveléssel már nem élhetnének delegátusaink. Néhány napja ugyanis a Népbíróságok Országos Tanácsa, a NOT, mint fellebbviteli bíróság, oly döntést hozott a kunmadarasi pogromisták bűnperében, amelyet 1946 november 30-án hirdettek ki, a nyilas terror alól való felszabadulás után egy és háromnegyed évvel, de ennek a bírói döntésnek *szeleme* — a bírálattól nem óvakodunk, de a túlzástól igen, csak hogy most következő megállapításunk nem túlzás — tehát ennek a fellebbviteli ítéletnek *szeleme nem kelthet majd meggyűgűst seholsem*. Legkevésbé a közvetlenül érdekelt magyar zsidóság körében, de rajtuk meszaze tulmenőben azok között a *Keresztény magyarok*, között seani, akikben még elevenen él az igazságra való törekvés ösztöne és a demokratikus Magyarország felépítésének vágya. Örülni ennek a különös ítéletnek, amely igazán *tulzásda viszi a megértést, az elnézést, megbocsátást*, csak a magyarországi reakciókonok hívei fognak és Magyarországnak nagyszámu külföldi ellenségei, akik az ilyen fellebbviteli ítéletek hallatára ujjongva mondják: ilyen a magyarországi demokrácia, amikor egy óvatlan és önfeladott pillanatban leveti álarcát.

III.

Pedig *ellenségeinknek nincs igazuk*: egy szerencsétlen fellebbviteli ítéletért — a magyar kommunista párt központi lapja, a túlzott zsidóbarátsággal igazán nem gyanúsítható *Szabad Nép* szerint „*felháborító, megdöbbentő*“ ítéletért csak a NOT-

nak az a tanácsa felel, amely meghozta, *nem pedig a magyar demokrácia*. Ez a tanács — jegyezzük föl, dr. *Sarlós Márton tanácsa* — a Népbíróság elsőfoku ítéletéből „*kiszedte a töviseket*“. A népbíróság a teljesen ártatlan, semmitéle bünt el nem követett kunmadarasi zsidók gyilkosai és kifosztói közül hármát halálbüntetéssel suj-

tott, a többieket bűnöségük fokához mérten kisebb-nagyobb szabadságvesztéssel büntette. A NOT Sarlós-tanácsa — alparian, de jellemzően szólva — „*viszacsindlt mindent*“. A kunmadarasi zsidó áldozatok *igazán meghaltak*, részben a helyszínén, részben a kórházban, de a fellebbviteli bíróság a felbujtók és a maguk kezével gyilkolók közül *egyiknek büntet sem tartotta elég súlyosnak arra, hogy halálbüntetés érje őket*. A felbujtók közül az egyik halálraítélt *teljesen fölmentette és azon-*

Budapesten

már kapható

az

»AKRON«
ÖRÖKÍRÓ

4 évig nem
kell tölteni!

Minden darabhoz 4 éves
garancialevelet kap

Ára csak 88 forint

Kérje minden szaküzletben

Magyarországi vezérképviselő:

GYÖRGY IMRE,
IV., Deák Ferenc-utca 15

Telefon: 380-515, 184-604

nal szabadonbocsátotta, a másodikat szinte jellekésesen mindössze kétféle és kéthónapi börtönnel ítélte, csak a harmadik járt rosszabbul, bár nem egészen rosszul: akasztófa helyett életfogytiglani fegyház jut neki. A felbujtókon kívül pedig a tétleges gyilkosok közül az egyik az első fokon kiszabott életfogytiglani kényszermunka helyett 12 évi fegyházzal, a másik 15 évi kényszermunka helyett 8 évi fegyházzal, a harmadik 2 évi és 2 havi börtönbüntetéssel uszta meg „az ügyet”. A főbb elítéltek közül, aki mind irgalmatlan volt zsidó embertársaival szemben, majdnem mindenkire rásütött a NOT „irgalmanak” napja. Így például az egyik különösen elvadult paraszt-megéra — Schiller Frigyes szerint bizonyos torz esetekben *hiéna lesz a némbertől* — akitől a népbíróság nem sokallotta az életfogytig tartó kényszermunkát, a NOT tanácsának kegyelméből 8 évi börtönbüntetés kitétele után majd újabb pogromra gondolhat.

Fáj ezt elhinnünk, de — sajnos, — kell.

IV.

Karl Kraus, az osztrák zsidó nagy satirikus és kérelhetetlen etikus, úgy vélekedett, hogy sokszor egy szó szerinti idézet, a legkisebb kommentáló megjegyzés nélkül is, többet mond, szászoros *fejtegetéseknél*. Ime, egy szó szerinti rövid idézet a hivatalos kommunista főorgánumból, a *Szabad Nép*-ből: „A megdöbbentő ítélet terjedelmes indokolása *menti a bűnösöket*. Nagy Jánost, azért kellett az indokolás szerint felmenteni, mert *csupán saját ügyében tevékenykedett*. Tóth Zsigmond javára enyhítő körülmények mutatkoznak, nevezetesen az, *hogy elhitte a vérvád meséjét*. Takács Gergely igazgatót ugyan a zsidóság ellen, *de nem számított arra, hogy szavai ilyen következménnyel járnak*.” (Az első fokon halálraítéltek három felbujtóról van szó.)

V.

A Szociáldemokrata Párt esti lapja, a *Világosság* azt közli tudósításában, hogy a NOT a kunmadarasi gyilkosok közül a *szatalkornakat* „javító nevelésre” utasította. A demokráciában megengedett szabad bírálat jogán bátran megjevezhetjük, hogy a Szilós-tanácsnak ez az ítélete

egyáltalán nem mozdíthatja elő a „javító nevelést”. E tanács tagjai — a politikai pártoktól delegált szakértők — felismeretes bírák lehetnek, akik „megérik” a vádlottakat és a lehetőség szerint beleképzelik, „beleérik” magukat a vádlottak lelki világába, de kétségetelmentül rossz pedagógusok. A kiskoru vádlottak, akármilyen jeles gyógypedagógusok avatott kezébe kerülnek is, az ilyen ítéletek halála alatt, bizvást, megfűlnek megjósolni, nem *jönnek megjavulni*. De a nagykoru vádlottak sem, akik, ismét a Szabad Nép szerint, Kunmadarason nemcsak „ártatlanok” ellen, hanem a magyar demokrácia neve és lére ellen is gyilkos merényletet követtek el, valamint az egyelőre még a vádlottak padjára, ahova valók, nem kerültek, sem a sok felé lappangó pogromisták jelöltek sem, a demokráciának mindenféle nyílt és titkos ellenségei sem, mindezek nem fognak megjavulni, sőt... Az ilyenfajta ítéletek sem a bőségesen megfertőzött és mindig újra fertőződő lelkek „javító nevelését” nem szolgálják, hiszen elrettentő hatásuk igazán nem lehet, sem a végig sértett, rutul megszéztelt lelkek — mert *hüvek is vannak — kiongasztott megbékéltetését*.

Fáj ezt elhinnünk, de — sajnos — kell!

VISSZATÉRTEKI KI TUD RÓLUKI KISLEANYOMRÓL,

Goldberger Ibolykáról

sz. 1924 június 2. Budapesten, anyja neve Moszkovits Rózi, 1944 november 15-én az utcáról hurcolták el a nyilasok. Állítólag Dorna vagy Mauthausenben volt, Felszabadulás után Bergen-Belsenben látta 1945 augusztusban.

FIAMRÓL

Goldberger Gáborról

sz. 1926 június 13. Budapest, anyja neve Moszkovits Rózi, 1944 június 12-én Hatvanban többszáz bajtársával együtt (Zöldi) lekaptak. Auschwitzba került, Felszabadulás után 1945 július 30-án Fokoszki Dinszen, Jüdelche Spitalban volt, egy Kohn Béla nevű bajtára bemondása szerint.

FÉRJEMRÓL

Goldberger Pálról

Ime, az 1939 június 1. Épesten, anyja neve: Blücher Josef, 1944 június 5-én Vágra bevonult, onnan Sarmapétra került. 1944 november 20-án a jöszelvárosi pályaudvarról vitték Németországba, Állítólag Weimarba, onnan Ordraf-ba, Buchenwaldba, 101/337 lábori-szám. Századparancsnok Szederkényi Béla volt. Könyvtáras kértesítést: Goldberger Pál, VII., Dobány-utca 76., 1946. máj. 2.

KERESSEM FELESÉGEMET,

Feldman Imréné

szül. EHRENWALD ERZSÉBETET, kit 1944 nov. 17-én vitték el a téglagyárból. Utóljára Hegyeshalomról írt. Aki bármilyen tudósításra kértem sziveskedjenek értesíteni, Feldman, Király-utca 13.

Glosszák a hétről

A KUNMADARASI pogrom felbujtói és tettesei ügyében a Népbíróság halálra ítélte Nagy János tanítót is, akit a NOT most jogerősen felmentett és azonnal szabadlábra helyezett. A NOT a főbb vádlott büntetését is lényegesen enyhítette.

Kommentár nélkül közöljük a *Népszava* vasárnapi számának *Megdöbbentő ítélet a kunmadarasi gyilkosok ügyében* címmel írott következő sorait:

„A NOT ezen ítéletei országszerte nagy felkűntést kellettek és a demokratikus közvélemény mély felháborodással vette tudomásul a Szilós-tanács legújabb cselekedetét. A kunmadarasi ügy igen sokat árult az ország külföldi hírneve és a párisi békeértekezleten is több esetben hivatkoztak ellenfeleink erre a szerencsétlen ügyre, mint Magyarország antidemokratikus beállítottságának bizonyítékára. Akkor a békeértekezlet magyar delegátusai azzal hárították el a támadást, hogy a tetteseket példás büntetés éri majd. Ime, a NOT gondoskodott a „példás” büntetésről. Figyelembe kell venni azt is, hogy Kunmadarason aljas jelszavak hangoztatásával tüzeltek fel embereket ártatlanok meggyilkolására és most éppen az értelmi szerzők és felbujtók szabadulnak tetteik következményeitől.”

A MUNKASZOLGÁLATOSOK ORSZÁGOS SZÖVETSEGE, mint a napilapokban olvassuk, táviratot intézett New-Yorkba, a külügyminiszterek értekezletéhez és a tegnapi *üldözötteinek nevében tiltakozott a délszlóviai magyarok deportálása ellen*.

Íde kell íktatnunk a sűrűny utolsó mondatát, amely így hangzik: „*Leginkább mi érezzük azt, hogy mit jelent a deportálás, a humanum arcútlapása. Háromnegyedrészletű vértanu üldözöttei jogán követeljük a fasizmus legaljasabb eszköze: a deportálás azonnali megszüntetését*.”

Kell, hogy a külügyminiszterek, akiknek az országai a demokratikusabb és humánusabb világért viseltek harad, meghallják a tegnapi *üldözötteinek felhívását*.

Kell, hogy a közelműt deportáltjai, akiknek rettenetes sorsáról annyit írt a világ-sajtó, rádöbbenésük a világ közvéleményét az új deportáltak tragédiájára

A munkaszolgálatosok, akik végigjárták a pokol egy-nemely ösvényét és háromnegyedrészletű rokont, barátot, embertársat veszítettek a faszizmus idején, önmagukhoz és szenvedésükhez méltóan cselekedtek, amikor még akarják menteni újabb és újabb embertársaikat saját-maguk és hozzátartozóik sorsának megisméltetéséért!

A PÁRISI ESKÜDTSZÉR — mint a *Világosság*-ban olvassuk — hétféle fegyházra, vagyonelkobzásra és Páris területéről való tízévi kitéltásra ítélte a nyolcvanéves Jean Draut-t, aki a német megszállás idején az ellenséggel elbárálló cikkeket írt az egyik azóta „levilézelt” újságra.

Miért írta ezeket a cikkeket? — kérdezte az elnök. — Már a Dreyfus-pör idején kezdtem az antiszemita újságírást. A német megszállás idején pedig úgy éreztem, hogy folytatni kell munkásságomat — felelte Draut.

A bíróság az ítélet indokolásában leszögezte, hogy — miként Jean Draut élte bebizonyította — az antiszemitizmus veszedelmes örségybe sodorja azokat, akiket ez a méltó hatalmába kerített.

Az indokolás egy mondatát legszivesebben vörös betűkkel reprodukálnánk, hogy, különös feltűnőséggel „*ugorjon ki*”. Ez a mondat így szól: „*A náciizmus gatteteiért szülőanyja, az antiszemitizmus is felelős*.”

Bizony, ez — vitathatatlan igazságl! Sok embert az antiszemitizmus sodort a náciizmusba és azon keresztül a haznárulásba!

Nem véletlen, hogy a faszista néprontást és országprontást mindenütt az antiszemita propaganda készítette elő! Ezért kell az antiszemitizmust, mindenkire és mindenre való emléktékintet nélkül, a fasizmussal azonosítani!

Ezért írtuk nemrégiben az *Uj Élet* hasábjain, hogy nincs régi és új antiszemitizmus, nincs szelid és durva antiszemitizmus, nincs hékebeli és modern antiszemitizmus, hanem az antiszemitizmus minden fajtája ugyan-olyan gonosz, kártékony és veszedelmes, mint a fasizmus! (SÓS)

Székelly Emil Észtergom **26** Közvetlen-ut
 hírlapok, újságok, aranyat, m...
 órii legárágábban vosa

A XXII-ik Cionista Kongresszus az ujjáéledt Zsidó Nép parlamentje

Irta: GELLÉRT ENDRE

Még néhány nap és a zsidó nép politikai megújodása meghirdetésének városában. Bázelen megnyílik az új Cionista Kongresszus, immár a huszonkettedik a nevezetes megindulás óta. A Cionista Kongresszusok története egyben az utolsó 50 év zsidósággal kapcsolatos eseményeinek történetét is felöleli, mert amint a cionizmus a zsidó élet egészére kíván megoldást találni, úgy a Cionista Kongresszusok vitaanyaga is mindig híven tükrözte a világ-zsidóság helyzetét, problémáit és vágyait. Kongresszusról kongresszusra növekedett azon zsidók száma, akik választott képviselőket küldtek az állami élet megszűnése óta először politikai keretek között fellépő, zsidó népi követeléseket tárgyaló kongresszusokra. A cionista Kongresszusok választói számának növekedése, függetlenül a politikai deklarációktól és elhatározásoktól, már maga is jelezte a zsidóságnak önmagával kapcsolatos állásfoglalását, az öntudatra ébredés folyamatát. 50 évvel ezelőtt — hiszen még ma is sokan élnek olyanok, akik emlékezhetnek rá — a kelet- és középeurópai zsidóság egy kis töredékének megbízásából ültek össze az első képviselők, hogy megadják nekünk és a világnak a „Bázeli programot” — és most — igaz, hogy népünk egyharmadának, az európai zsidóság 75%-ának pusztulása után — nincs egyetlen egy olyan tagja sem a megmaradt zsidóságnak, akár cionista, akár nem cionista, aki ne a legnagyobb érdeklődéssel tekintene Bazel felé, aki ne tudná, hogy a most megnyíló XXII-ik Cionista Kongresszus határozatai mindenképpen hatással lesznek minden egyes zsidó sorsára, akár a zsidó élet igentői, akár tagadói közé tartozik. Soha kongresszus nem képviselte még — választói számokban is lemérhetően — nagyobb jogcím-mel az egész zsidóságot, mint a most megnyíló ülészaka annak a szervezetnek, amely így méltán nevezhető a második világháború után öntudatra rázott Zsidó Nép Parlamentjének.

A ZSIDÓSÁG FENNTARTÁSA — fizikai és szellemi veszélyek ellenében egyaránt — ez a lényege a ma cioniz-

musának, a legtöbb cionista vezetők meghatározása szerint és ezért ma mindenki, aki igentli a zsidóságot, már a cionizmus táborába tartozik. És hogy a zsidóság fenntartása zsidó Palesztina, Erec-Jisrael nélkül elképzelhetetlen — bizonyítja az az egyöntetű lelkesedés és egység, amely a világ bármely árnyalatu zsidó szervezetét éppen Palesztina kérdésében összekapcsolja. Valaha az Erec-Jisraellel kapcsolatos állásfoglalás választotta el zsidót a zsidótól, ma ez az egyetlen gondolat, amely összekapcsolhatja őket. Hatmillió zsidó halt meg és több százezer „futó” színylődik még ma is táborokban — ez az öntudatraébredés magyarázata. Talán nem nagyon lelkesítő, nem felemelő megállapítás — de mindenestre valóság: Ma már valóság — és ezért azok a határozatok, amelyek az elkövetkező hetekben Bázelen megszületnek, a világ népei és a zsidóság felé is egy nép követeléseit Iesznek, annak a népnek a követeléseit, amely igenis az áldozatok hozta szenvedés jogán és a szociális haladás, a demokrácia megvalósítása terén mutatott példaadó kezdeményezései alapján, joggal követelhet magának életet, félelmenmentes életet egy önálló, független hazában.

A XXII-ik CIONISTA KONGRESSZUS RÉSZTVEVŐIT túlnyomó többségben Erec és Amerika zsidósága küldte Bazelba. Melléjük számbeli legkiesi, de problémáik súlyossága miatt jelentős európai zsidó képviselői csoport

is jelen lesz a tanácskozáson és remélhetőleg döntő szerepe lesz a határozatok kialakításában. A kongresszus külsőségeit is befolyásolja kétségtelenül a mandátumok új össze tevődése, az eddigi tanácskozásokat domináló jiddis helyett a héber és angol lesz a Kongresszus plenáris vitáinak a nyelve, de a két nagy zsidó közösség képviselői, a pártfegyelem ellenére is — bizonyos jelek erre mutatnak — a Kongresszuson esetleg az irányítás kérdésében is tisztázó harcot fognak folytatni. Kié legyen a politikai vezetés joga. A megvalósítást jelentő erégi zsidósággé, vagy a megvalósítást anyagilag fedező amerikai zsidósággé. E bizonyára csak a bizottságokban folyó harcban az európai kiküldöttek feladata lesz örködni azon, hogy a legközvetlenebb megoldást igénylő problémára, az európai galut likvidálása ne szenvedjen kárt, hogy a táborok zsidósága végre hazát és otthonot kapjon.

A KONGRESSZUS FELADATAI számosak és sürgős jellegűek. Ha az első Kongresszus az akkori követelményeknek megfelelően a „Zsidó Nemzeti Otthon” szükségével lépett a világ és a zsidóság felé, a Huszonkettedik Cionista Kongresszus a jelen politikai lehetőségei és igényei között a „Zsidó Állam” megteremtésében fogja megjelölni a cionizmus feladatát. A nagy többség ilyen jellegű állásfoglalása — az előzetes pártidöntések alapján — bizonyos. Vile csak a politikai taktika tekintetében alakulhat ki: vajjon intranzigensen kö-

vetelje-e a cionizmus már most az önálló Zsidó Állam felállítását egész Palesztinában, vagy a realitások figyelembevételével elégedjen-e meg egyelőre egy „megfelelő életképes területen” felállítandó Zsidó Állammal. A vita ezen a téren egyben eldönti majd a közeljövő cionista magatartását Angliával szemben is. Talán még a Zsidó Állam megteremtésénél is fontosabb — mert halasztást nem tűrően sürgős — az európai „hontalan” zsidók problémája, annak a több százezer zsidónak a sorsa, akiknek jelentős többsége Erecet tekinti egyedüli megoldásnak. A Kongresszus, így a szabad alijah, lehetőségnek megteremtésében fogja leglényegesebb döntéseit kialakítani, amelyeknek nyomán — ezzel bizonyossággként számolhatunk — rövidesen megindul a menekült lágerrek felosztása és új dolgok kezdek érkeznek Erecbe, hogy önmaguk számára megnyugvást találva, új hazatérők számára készítsék elő a talajt. Mindeme problémák megoldására a Kongresszusnak szervezeti kérdésekkel is kell foglalkoznia — a Bizottságokban, — mert a Zsidó Állam is teljesen szabad alijah megteremtéséig is százezers tömegek érkeznek, illetve fognak érkezni az országba. Ezeknek szállását, az országban való elhelyezését, felruházását, munkába állítását, vagyis a nagy alijah befogadását feltétlenül alaposan meg kell szervezni. Bármennyire is fontosak a politikai kérdések, a szervezeti és gazdasági pro-

SUMNER WELLES mondja:

„Ezt a Naplót korunk egyik legértékesebb történelmi okmányának hiszem. Hitelességéhez senmi kétség nem fér.”

GROF CIANO NAPLÓJA

kapható minden könyvüzletben

blémának eredményes megoldása még ezeknél is fontosabb, mert politikai célkitűzéseinket csak akkor fogadhatjuk el a népek szervezeteivel, ha be tudjuk bizonyítani, hogy az Erecbe vágyó zsidók számára van hely az országban, ott boldogok lehetnek, mert van életlehetőség a számukra. A történelmi felelősség tudatában kezdik meg tanácskozásait a XXII. Cionista Kongresszus, a Zsidó Nép Parlamentjének képviselői. Isten áldása kísérje munkájukat.

Repülőköffer,

„Federleicht“ **TÖRÖND,**
ruhazsák olcsón

TOLNAI-nál
Szabadságtér tizenhét. (Tözsépaloté)

KI TUD RÓLA?

Rechnitzer István

lapolcai mészáros, akit Jászberényből jövet Halvaunál lekapesoltak és Németországba deportáltak.

Értesítést kér: Rostás Emil műszaki üzlet, Budapest, Jókai-utca 18. Megfelelő jutalom ellenében.

**„Hiszek az ima erejében“
— mondja Bartos Gyula,**

a Nemzeti Színház örökös tagja

A dobányutcai zsinagóga szinte elmaradhatatlan imádkozói közé tartozik Bartos Gyula, a Nemzeti Színház örökös tagja, a magyar színművészet örökifjú „great old man“-je, aki tudvalevően a Pesti Izr. Hitközség képviselőtestületének disztagjai közé is tartozik.

Ha olykor-olykor elmarad valamelyik péntek estén a templomból, az állandó helyéhez közelálló padsorokban összesültognak az emberek:

— Hol van Bartos Gyula?... Csak nem beteg?

Az Uj Élet munkatársa elbeszélgetett az élete nyolcadik év-tizedében lévő kitűnő művész-szel, aki többek között ezeket mondotta:

— *Évtizedek óta járok a dobányutcai templomba. Lehetőleg minden péntek estén ott vagyok. Sajnos, nem tudok mindig résztvenni az istentiszteleten. Előfordul, hogy játszanom kell a Nemzeti Színházban. Nem kívánhatom, hogy hozzám idomuljon az egész színház.*

— *Őszintén mondom, hogy nagyon hiányzanak az elmulasztott péntek esték. Számomra a hit az életnél is több. Nem tudnék hit nélkül élni. Nem tudnék más lenni, mint zsidó. Így beszél Bartos Gyula, akit*

a magyar kritika legnagyobbja évtizedek óta minden idők „legnagyobb Tibora“-ának nevezték és aki a Bánk bán-ban az elnyomott magyar parasztság hangját szólaltatja meg. Nincs senki, aki magyarábban testesítendő meg a figurát és izesebben szólaltatná meg Katona József klasszikussá vált szavait.

A zsolttárok vigasza

Aztán így folytatja Bartos Gyula:

— *Az üldöztetés alatt a zsolttárakban kerestem vigaszt. Az Erzsébet-köruti svéd védeltségű Zsidóórházban, a Chevra-házban péntek estéknél zsolttárakat recitáltam a lelkek vigasztalására. Műlhatlak a bombák, úgy, ahogy akartak, nem tudták megzavarni az ábitatot. Ekkor is rendületlenül hittem Isten segítségében... Amikor a nyilasok, feleségemmel együtt, a Mária Terézia-térre hajtottak, feleségem egyszer felémfordult.*

— Van Isten? — kérdezte.

— Légy nyugodt: van!

— Amikor a nyilasok mindent kiszedtek a zsebeimből, semmi pénzt nem találtak nálam. Nem volt a zsebemben

sem, csak egy zsidó imakönyv és Lear király-beli szerepem. Az egyik nyilas főember egyiket is, másikat is hosszasan nézegette. Aztán felénk fordult:

— Na, jól Maguk mehetnek!

Az utcán odafordultam a feleségemhez: Böske, ugy-e van Isten?

— Van! — felelte feleségem és felémzett az égre.

Lőw Imánuel áldása

— Hiszek az ima erejében. A nyilasok bevitték a vigutcai rendőrségre is. Egy éjjelt töltöttem ott. Imádkoztam. Biztam. Tudtam, hogy Isten megsegít... Reggel elbocsátottak.

— *Az a tervem, hogy beiratkozom egy héber nyelvokurzusra. Szeretném nemcsak olvasni tudni, hanem meg is érteni azokat a zsidó imádságokat, amelyeket őseim is mondtak.*

Végül Lőw Imánuelről beszélt Bartos Gyula. Ahányszor látogatába ment pátriájába, Szegedre, mindig meglátogatta a világhírű főralbit. Amikor utoljára a Tisza partján járt a fasizmus előtt, Lőw Imánuel megáldotta a kitűnő színművészt.

— *Ma is Lőw Imánuel áldásával járok — mondja Bartos Gyula.*

Gyermekágy, játék JÓL és OLCSON „Vica“-nál

Nagyatádi Szabó-utca 80.

Kedves Sándor,
a londoni Times és a New York Times külön folyóiratoknak is beillő irodalmi mellékletei, a hatalmas „book review“-k, a hirdetett és bírált műveket általában két fősopóra szokták osztani.

Az egyik fősoport címe így hangzik: „Fiction“. A másiké: „Non fiction“.

Magyarul valahogy így mondhatnánk ezt a megkülönböztetést: „Fiktóik“ és „Nem fiktóik“. Vagyis: képzelet-alkotta művek és valósággal foglalkozó művek.

A Te új könyved vitathatatlanul a „Non fiction“-rovathoz tartozik, hiszen a legkönnyörlembb valóság-regény. Ma sokan úgy neveznék: *élmény-regény*.

Nem is hittük volna, hogy ilyen hamar kapunk egy olyan művet, amely élmény-regénynek és tiszta irodalomnak egyaránt elsőrangú. Az ilyen művekre — a mult tapasztalatai szerint — rendszerint egyideig vární kellett.

Az első világháborúval kapcsolatos zürzavar valóban irodalmi értékű élmény-regények csak hosszú évekkel a vérözön

Levél Sásdi Sándorhoz

Pétről és a „Fehér kenyér“-ről

Irtá: Sós Endre

ulán születtek meg. Sem Arnold Zweig remek Grisa örmester-e, sem Erich Maria Remarque méltán nagysikerű Nyugaton a helyzet változaltan-ja, sem pedig Markovits Rodion érthetően népszerű Szibériai garnizon-ja nem rögön az eseményeket követően írótlak és jelentek meg, hanem jóval később. Ugyanez volt a helyzet Kuncz Aladár egyedülállóan megkapó Fekete kolostor-ával is.

Az első világháború után előbb a „lig“ és ócska haditudósítások, véres félponyvák grasszálltak a könyvkiadatokban, s rémuralmukkal szinte elűzték a jó könyveket... A jó könyvek vártak magukra.

Most is így kezdődött. A második világháború és a hitleri borzalmak után — az élmény-irodalom kolóztobogója alatt — új detektívirodalom kezdett kialakulni.

Auschwitzból, Dachauból, Buchenwaldból, az emberiség vé-

rel és hamuval megszentelt helyeiből ponyva-regénytemát fabrikáltak azok a filléres profitörök, akiknek semmi sem szent és minden csak üzlet.

De ezuttal, szerencsére, nem kellett sokáig várnunk a jó könyvre. Te megtörted a „szabályt“. És ime, itt fekszik az asztalomon a Fehér kenyér, ez a könnyesen szép mű, amely kerül minden olcsó szentimentalizmust, de mégis megkönynyeztetli majd minden olvasóját.

Kedves Sándor, én is tanúsíthatom, hogy a Fehér kenyér minden sora, minden szava, minden betűje, minden ékezte — véres valóság.

Ha akad benne néhány gicscesnek tűnő részlet, akkor ez azért van, mert néha az élet is gicces. Igen, az élet fordulatai a hitleri időkben, amikor köztünk járt az ördög, néha detektívyszerűbbek voltak minden detektívregénynek.

A Fehér kenyér nébony oldalát együtt éltük át a péti pokolban, amelyről akkor azt hittük, hogy ennél rosszabb nem is lehetséges. De azután pokolibb poklokat is találunk, amikor a bakonyi halálmarsból Te Dachaubá kerültél, én pedig „csak“ a győri katonai ügyészség pince-cellájába.

Tanusítom, hogy minden úgy volt Péten, ahogy Te írod. Ugy dolgoztunk, mi modern rab-szolgák, a gázgyárban és az olajfőmómitóban. Ugy cipeltük, mi emberképű kísérleti nyulak, a sineket és úgy ástuk ki a fel nem robbant bombákat. S végül: úgy zajlott le az a hatalmas légítámadás is, amely néhány bajtársunkat megölte és legtöbb bajtársunk minden holmiját tönkretette.

Feliapozom a Fehér kenyér 178. oldalát. Hogy is írod? „Mi nem tudtuk, de annál pontosabban tudták az angolok, hogy a rét alatt vezet a lipsei olajforrás. Ötven-hatvan gép tünt fel. Északi irányból jöttek, úgy láttam, mintha már elrepültek volna a gyár felett, mintha megfordulnának és ekkor kezdetét vette a szörnyű hangver-

Utólagos köszönet az ismeretlen rabbinénak

Irta: GYÖRGY ENDRE

A perverz nyilas és horogkeresztes fantázia kellett ahhoz, hogy éppen a Rabbiképző Intézetet jelöljék ki a toloncház főkosztályának. Nem volt ezek előtt semmi sem szent; hiszen a szemforgató hitetlenek a templomainkat is meggyalázták. Szinte kéjelegtek abban a gyötrelemben, amit nekünk ezáltal is okoztak. Jártam azokban a véres időkben a Csáky-utcai templomban, amelynek csak a földszintjét adták vissza nagykegyesen nagy ünnepekkor az istentisztelet céljára. Az emeleten, ahol máskor a mi asszonyaink és leányaink fordították tekintelmüket az Ég felé, munkaszolgálatosok tanultak. Kereketgéneiket nem zavarta, hogy alant a szűk helyre összeszorítva, százak fohászokdalt szorongó szívvel az Urhoz, Imádkoztak és könyöztek. Nekik éppen ezekben az újatos órákban kellett végzetlenül trumpli bakancsalkkal, zörögniük a puskák, kenyértárisznyák és bakaládák közt, s hangos szóval parancsot osztogatniuk a „fekvőhelyek” rendbetozatalára. Nem hatotta meg ezeket senmi. Mit bánták ők: a Tórárt bontogatják, hogy örök ígét idézzék, vagy, hogy

golt, az ég elsötétült, valami sohasem látott félelmetesen fekete ködtől, de mindennél borzalmasabb volt a hang, a bevágódások, a csattanások, a robbanások zaja...

Nem idézem tovább a leírásokat. *Igy volt! Igy! Igy!* Nem tudoztál sem ebben, sem másban. S mivel minden péti alakod élt és minden péti eseted valóban megtörtént, egy pillanattig sem kétséges, hogy az is igaz és az is hitelles, amit a németországi táborokról, az SS-brigantik garázdálkodásairól és ottani bajtársaid infernális gyötrelmeiről írtogattál.

Mit köszönhetünk Neked ebben a könyvben? Köszönjük Neked a dunántúli falu rajzáért. Köszönjük Neked a pécsi körképért. Köszönjük Neked a véres idők véresen hiteles és hitelesen véres festményét. És köszönjük Neked a németországi „Lager”-ek mesteri realizmussal készített leírását.

Szemedbe mondom, Sándor, hogy a *Fehér kengér* — a legizlább irodalom.

Író irta. Irodalmi eszközökkel. Megalkuvás nélkül. Nem l'art pour l'art-ból. Nem idegzsongitás céljából. Nem is idegborzongatásra.

a pap. Intéz meghatott szavakat az élet utvesztőben bolyongó híveihez. Az őrmester, szakaszvezető és tizedes uraknak éppen akkor kellett a rongyak között marafatniok, sőt éppen ez a pillanat volt alkalmas arra, hogy hatalmaskodásuknak hangjait belerikoltásák a lélek szavába. Amíg lent könyörgő szözetek hangzottak el, fent a kaszárnya és a legénységi hálószoba bűzhödt, áporodott szelleme, levegője és illata terjengett. Igaz dicsőségére a szájaz „jobboldali irányzat”-nak, amely a vallások megbecsülését szajkózta.

A „RÖKK”-BEN mindenki csak néhány napig tartózkodott. Azután megindult ismeretlen sorsa felé, amely nem sok jóval kecségetett. Vidéki gyűjtő és elosztótáborok: Kis-larcsa, Kecskemét, Kassa, majd folytatásként a német légerek képe rémlett fel a közeljövő ködéből. A Rabbiképző tantermeinek falai között egye tőben zsufolódtak össze. Minden szoba olyan volt, mint az el-süllyedt régi békevilágban Szajol, vagy Szolnok pályaudvarának harmadosztályu váróterme. Sötét és bűzös. A hangulat érthetesen ideges és zaklatott

Hanem?

Hanem azért, hogy kiírja magából azt, amit a vérséjjei és idegszálat kipurancsoltak belőle, s amit oda kell tárnia barátai és ellenségei elé.

A *Fehér kengér* hasznos könyv kereszténynek és zsidónak, baloldalinak és jobboldalinak, bűnösnek és ártatlannak. Miért? Mert a *Jóság Könyve*, a *Tisztaság Könyve*, a *Megcsufolt Embert Méltóság Könyve*, amely egyszerre hirdeti a szörnyűségek soha el-nem-feledését és a kikerülhetetlen megengesztelést.

A könyved, Sándor, azzal a harangozással végződik, amelyet Sásdon hallgattál, amikor a németországi táborokból hazaver-gődöttél.

— A mamádra, meg az Irmuskára harangoznak — mondta egy öreg paraszt.

Igen, a sásdi katolikus templomban a felszabadulás után a Te elhurcolt zsidó anyáért és zsidó nővéredért meghuzatták az egyszerű parasztok a harangot. *De az a harang, amelyet a Te regényed hozott meg, a mi elpusztult szüleinkért, rokonainkért, barátainkért, embertársainkért zug.*

volt. Pillanatonként új és új árcok bukkantak fel és a lefogottak, a már régebben bentlevők, ennek az emberkinzó hotelnek a lakói rómülten és megdöbbenően állapították meg, hogy a terror, a hajsza a jők, tisztességesek és ártatlanok ellen, az embervadászat nemhogy megszűnnék, hanem fokozódik. Tudták, hogyha a tudomány megszentelt csarnokát az üldözöttek, az üzöttek újabb és újabb serege lepi el, nekik menthetetlenül útra kell kelniük. Az egész ház valami megbolygatott és nyüzsgő hangyabolyhoz, vagy méhrájhoz hasonlított. Asszonyok, leányok, fiatalemberek és aggastyánok végtelen sora jött és jött; egyikük sirva-könnyczve, másikuk látszólag derűsen és megnyugodtan, mert nem ismerte a veszélyt, nem tudta mi vár rá, ha csikordulva becsukódik mögötte a súlyos fölgyfajj, amelyen mint Ub-rizsy ur megjósolta: „Élve nem mehet ki scukái”. *Lassan már a politikai, közéleti és társadalmi élet zsidó szereplői mind itt voltak*, mintha nem is tudtak volna ennél alkalmasabb helyet a találkozóra.

SZAZAN ÉS SZAZAN fetrengtünk a tantermek kemény padozatán. A falakról tudós férfiak szakállas képei tekintettek le reánk szomorúan és bámulták azt a szörnyű tohu-váhobát, amely a nemrégiben még nyugodt és békés intézetben keletkezett. Az éjszakák kimerítőbbek voltak, mint a nappalok. Reggelre kelve nem volt hoi tisztálkodnunk, ennyi ember számára nem rendezett be fürdőszobát a rabbiképző. A folyosói vízvezetékek előtt közelharcban állottunk egy-egy pohárka vizért. A ház tele volt zajjal, ordítással. Új transzportok jöttek, régiak mentek. Senki se tudta, hová indul a szomorú menet, a karikászemű, kisírt tekintetű fiatal leányok seregével, akik éjszakánként lelkismeretükkel és támadóikkal harcoltak, azokkal a mézes-mázos ellenfeleikkel,

akik megfosztották őket szabadságuktól, de most cserébe szabadságot ígértek. Itt, a szürkésbarna, kormos és piszokszinű falak között reménykedtünk, sirtunk és neveltünk, biztunk és a kétségbeesés szutykos kátyujába zuhartunk mi, internáltak.

NEM VOLT EGY JÓBARÁTUNK, nem akadt egyetlen okos tanácsadó, aki segíteni tudott volna rajtunk. Mindenki luzódozott az internált „képviseletétől”, annyira reménytelennek látszott az ügy. Mindazok hatalmas serege, akik a múlt évtizedek során a szolgálatkészségemet és segiteniakarásomat, a szívességeket, amelyek őket magasba emelték, igénybevettem, szeretszédelték. Nem voltak láthatók sehol. A keserű reménytelenségben, a Rökk falain belül akadt egy, egyetlen, igaz barátunk, segítők és jóakaróink. Egy asszony, aki a kiscigit toloncház konyháját vezette. Kora reggeltől késő estig dolgozott, fáradozott, hogy hittesiverei a rájuk szakadt szerencsétlenségben ne érezzék oly hasogatón, csontig hatolóan az egyedüllétet. Ő volt az, aki szives szóval invitált az alagsorban levő „ebédlőbe” és ott szerető kézzel élénk talalta a szerény ennilvót. Mindenkit leültetett a hosszú padokra, gondoskodott tányérról és kanadról, mindegyikünkhez volt egy-egy kedves kijelentése és ha öreink-hajcsáraink már túlságosan türelmetlenek voltak, ő csillította le őket, szinte könyörögve, hogy hagyják lenyelni a falatot. *Igy történt ez minden reggel, délben és este!* A szükséglet egyre nagyobb volt, mert naponta szaporodott a létszám, de ő állta a gyóstromot, vidám arccal, lábujjhegyen, mint valami áldott nyugalmu ápolónő járt-kelt ebben az örültek-házában. Mi morózusak, barátságatlanok, kedvetlenek, álmatlanok és borostásak voltunk. Ő derűs, lelkiileg kiegyensúlyozott, mint aki tudja, hogy igen nagy dolgot művel. Nem törődött a veszéllyel, amely őt is fenyegethette. Sárga pulloverjében, hófchér kötényében egy röpködött az asztalok, lócák és kétségbeesett emberek között, mint valami citromlepké, amely derűt és bizakodást áraszt maga körül. Nem tudtuk ki-csoda, nem tudtuk, hogy került ide. Találtgattuk, vajjon ő is

Teherautó fuvarok
Nemzetközi szállítmányozás
Beraktározás
Belföldi gyűjtőforgalom

VÁMOS ZOLTÁN FIAI

Nemzetközi szállítványozási vállalat

Budapest, VI., Hajós-utca 11. sz.

Ványraktár: Dunaparti Teherpályaudvar

Telefon: 125—676.

rab-e, vagy szabad polgár, akit az Isten küldött a mi boldogulásunkra. Ha internált volna — mondogattuk —, nem lehetne ilyen friss, harmatos, üde és tiszta, nem mozoghatna azaz a biztonsággal és finom lényéből származó fölényrel, mint így. Bátran és biztonsággal parancsolt a konyhaszemélyzetnek, de maga is alázattal hordozta körül a tálát a bablevessel, hogy kétszer is adjon az éhezőknek. *Akkor, ott és abban a helyzetben megfizethetetlen szolgálata, meghálálhatatlan jótétemény és csodálatos adomány volt ez!* Meleg érzésünk az átadott jótét-letek irányában szinte elöntött bennünket. Hiszen ő volt azokban a napokban, amikor már messzire elszakadtunk régi énlünkől, életformánktól, a polgári lét megnyívánulásaitól, tisztaságtól, rendtől és egyéni féggelmezettégtől, az, aki a családi otthont varázsolta vissza.

KI LELET EZ A CSODÁLNI-VALÓ LEÁNY, aki a gonoszság tombolásában így megörzi lelke békéjét, nyugalmát? Mi az, ami ezt a szinte emberfeletti erőt adja neki? Honnan veszi a biztonságot? Miben hisz, miben bizik? Talán ültelen voltam, amikor inkognitója fátylát akarlam fellebbenteni.

— Mondja már asszonyom, kicsoda Ön?

Csodálkozó tekintettel fordult felém:

— Miért kérdi?

— Csak... csak, mert hálás szeretnék lenni Önnek. Ki tudja, mi lesz velünk? Legalább a nevét ismerjük, hadd áldjuk mindhalálunkig...

Elmosolyodott és elpirult, ahogy Rubens képein a pufók angyalok arcán játszik a derű és a pir.

— Ugyan... Nekem itt nincs nevem. Nem is fontos a név. Én vállaltam ezt a munkát, szívesen végzem, mert kötelességem, hogy amíg tehetem, segítek. Ha mindenáron emlékezni akarnak reám, hát... akkor... gondoljanak majd a rabbinéra. En ugyanis rabbi felesége vagyok...

Többet nem volt hajlandó elárulni. Nem, nem; ő nem több és nem kevesebb: a rabbiné.

Pár nap múlva tovább vittek: Horihygetre. Otthagytuk a Rökköt és áldandó öngyalunkat, a rabbinét, aki ugyanazzal az igyekezettel és jószággal látta el az utánunk jövő százak seregét.

Engedje meg a rabbiné, hogy annyi hányattatás után, emberi nagysága előtt mélyen meghajolva, hálálatlan most utólag csókolhassam meg ismeretlenül is a dolgos, a segítő kezét!

Filmboy áruszállító és gyorsküldővállalat

Lelekiismeretesen elintéztünk incasokat, telekijűs, blékűs és motoros megbizásokat.

Órabér 6 forint

Propper Vilmosné, VII., Holló-u. 17.
Telefon: 433-520.

A zsidóság helyzete a demokráciában

Érdekes előadások a Mazot VI. kerületi tagozatának ülésén

Két előadást hallgattunk a Mazot VI. kerületi tagozatának két egymásutáni hétfőn tartott ülésén. Az első november 25-én Takács Ferenc, a kerület előljárója tartotta, a második Széll Jenő fővárosi bizottsági tag december 2-án. Mindkét előadó igen érdekes előadásban tárta a hallgatóság elé mondánivalóit.

Takács Ferenc a békés fejlődés kérdéseit taglalta. Rémüdtetett arra, hogy a békés fejlődés és a háború kérdése igazolja a közvéleményt. Ebben a kérdésben két nagy tábor áll egymással szemben. Az egyik a békés fejlődés híve, a másik a régi imperialista törekvésekért küzd. A második világháború után Amerikának nagy problémája új piacok keresése. Ugyanilyen gazdasági természetű kérdések irányítják az angol imperialista politikát. A függetlenségi mozgalmak veszélyeztetik a gyarmathatalmat. Ezért fontos az utak biztosítása, a palesztinai olajvezetékek. A Szovjetunió 200 millió népe a békés haladást kívánja, amelyeknek feltételi természetűen csak békében valósíthatók meg. Ezért őszinte a Szovjetunió békeakarata. Folyik a harc a békéért és a békés fejlődés lehetőségeiért. Általában megállapítható, hogy a világ balra tart. Az európai államok megértették, hogy a békés fejlődés iránya csak a népi demokráciák felé vezetnek, amelyekben a népeknek bele szólásuk van ügyeik vitelébe.

A magyar viszonyokat tekintve itt is szembenállnak a népi demokrácia és a reakció, mely különböző formákban nyilvánul meg. Felvetette a kérdést, *mi legyen a zsidóság helyzete a demokráciában.* Mint kommunista nem ismeri faji megkülönböztetést, de miután tagadhatatlan tény, hogy antiszemitizmus van; annak okait keresi s beismeri, hogy a felszabadulás csak csekély változást hozott ebben a kérdésben. Olyan momentumok vannak, amelyek felszínre tartják az antiszemitizmust. Végül megállapította, hogy az egyetlen helyes út a népi demokrácia erősítésére, mely harcol, hogy ne tévessék különbség ember és ember között s amely meg fogja találni a módját az antiszemitizmus kiirtásának.

Széll Jenő szintén a zsidókérdés és az antiszemitizmus problémáival foglalkozott. Mindenekelőtt feltette a kérdést, szabad-e felvetni a zsidókérdést 1946-ban és van-e antiszemitizmus? Nyíltan bevallotta, hogy mindazok a szörnyűségek után, amelyek történtek, van zsidókérdés. A fasizmus üldözöttjei azt várták a felszabadulástól, hogy életük és szabadságuk megmentésén kívül az egész zsidókérdés problémájától megszabadulnak. De ez nem következett be. Történelmi megállapítás, hogy antiszemitizmus mindig és mindenütt volt, ahol zsidók éltek. A reakció a faji ellentétekben magyarázta ennek okát. Ezt a magyarázatot megcáfolja a tudomány. Ezt a szempontot felejt ki kell kapcsolni. Le kell szögezni a tényt, hogy az antiszemitizmus mindig akkor vált akuitá, mikor egy társadalom súlyos krízisen ment keresztül. Ez a zsidóság tragédiája. Ez jellemzi a magyar viszonyokat is. A jobboldal úgy állította be a dolgokat, hogy a zsidóság eluralkodott a könnyű és nagy fizetésű állásokon. Ez azonban csak látszat volt. A zsidóság éppúgy rétegződött, mint a magyar társadalom. A krízis még mindig nem oldódott meg, tehát az antiszemitizmus sem szűnik meg magától. Ezekután körvonalazta a kommunispart viszonyát a zsidósághoz. E szerint a párt mindig az üldözöttek mellé állt. *Helyesnek találja a zsidóság egyéni kártalanítását és a legélesebb harcot hirdeti az antiszemitizmus ellen.* De az üldözöttség nem lehet megedvél a jövőre. Aki zsidó, lehet nem demokrata is. Mint Takács Ferenc, ő is a népi demokrácia erősödését látja a zsidóság szabad élete biztosítékának. A zsidóság jövőjét az asszimilációban látja. Összegezve az elmondottakat kijelentette, hogy a zsidókérdés nyugvópontja jutása csak a népi demokrácia győzelmével következik be.

A mindvégig élvezetes előadáshoz dr. Pásztor József szólott hozzá, aki megköszönte Széll Jenő objektív szavait, majd megállapította, hogy a zsidókérdés virulensebb mint valaha. Foglalkozni kell ezzel a kérdéssel, meg kell győzni a szembenálló táborát és meg kell

találni a kivezető utat. A demokráciát becsülettel védő pártok legyenek meggyőződve arról, hogy a zsidóság mindent megtehet és megtesz a demokráciáért, ezzel szemben viszont megköveteli mindazokat a jogokat, melyek megilletik az összes dolgozókat.

Adler Sándor, Pollák Miksa és Hahn Miklós felelőslésai után Róbert Mária Karinty Frigyes „Ki kérdezett” című novellájának elmondásával fejezte be az ülés programját.

**Villamoskályhák,
hőszugárzók**

**Dr. Kovács és Társa
Kft.**

**BUDAPEST,
V., Arany János-u. 9**

Telefon:
123-950 121-992

KERESSEM FIAMAT.

Kovács Györgyöt,

szül. 1907 szept. 2. Tápó-Súlyben. Utólag 1914 szept. 22-én jut Déda-Bisztráról és Szilagy Rénáról, ahol 100/16 százzal volt. Aki bármit tud róla, értesítse aggódó édesanyját, úrv. Bata Lászlónt. Bpest, V., Wáhrmann-utca 32. II. em. 4.

Keresem azt a lányt,

aki a felszabadulás után, 1945-ben is együtt volt Felcsafing (Németország), táborban

Stern Magda

szegedi kisleány. Cim: Stern Ernő, Orosháza.

KERESSEM FÉRJEJEMET.

Wosner Mórt,

született Dunaszekesdohelyen, 44 éves szülő, budapesti lakos. Nagybátyáról 1912 április hó végén 101/5 százzal ment az orosz harctérre. Táboriszáma 254/61 volt. Aki bármit tud róla, értesítse aggódó édesanyját: Budapest, VI., Király-utca 14 II. emelet 2

KERESSEM FIAMAT.

Wassermann Imrét,

munkaszolgálatost, szül. 1922-ben, anyja Steiner Margit. 1944-ben a 101/3 százzal Házjut-észerményből vitték el.

Wassermann Sándort,

szül. 1925-ben, anyja neve Steiner Margit 1944 június 10-án vonult be Püspökladányba. Szíves értesítést kér aggódó édesanyjuk: Wassermann Ilerrmanné, Debrecen, Széchenyi-utca 23.

KERESSEM FIAMAT.

Dorn György muszt.

Elvitték 1942 november 26. Pest-szentivánszobáról Oroszországra. Kérve kérem bármilyen adatot: úrv. Dorn Béláné és Dorn Piroksa névről az Uj Élet kiadóhivatalába, VII., Sip-utca 12 küldeni szíveskedjenek.

Itt az új hőaknás fafűtésű

EXPRESS HEATING kályha

A begyújtás pillanatában már fűt

Kizárólag: **FERROMETALL**

V., Pozsony-ut 6

A tizesztendős pesti ifjusági munka öröksége

Irta: Dr. KATONA JÓZSEF

A VÁROS KAPUJÁBAN a forró nap hevében elfáradt öreg vándor ül és sebeit kötözteti. Előtte a zöld pázsiton ragyogó arcu fiúcska játszadozik, nem igen figyel a vándorra... Elpattan a furga labda és odagurul a vándor elé. Az aggastyán felveszi és a kisfiú felé nyújtja labdáját. A szaladó fiúcska megtorpan az öreg előtt, csodálkozva nézi, aztán megkérdezi:

— Öreg, kire vár?

— Rád várok fiam — feleli az öreg.

TIZESZTENDŐVEL EZELETT nyenkor ősz idején néhány zsidó ifjuült össze a Pesti Izr. Hitközség székházának egyik kis szobájában és elhatározták, hogy javaslatot tesznek a pesti zsidó fiatalág megszervezésére. Abban az időben — „divatba jött az ifjuság”. A közélet minden területén hangzott az ifjuság szava: mindenfelé harsogott a „fiatalok problémája”. Ifju vezérek titáni erővel munkálták a „felőrekvő generáció” jövőjét, fiatalon lelkes öregek állottak az „ifjusági mozgalmak” élére. Amikor mindenki látta az „éggő kérdőjeleket”, melyek az előretörő, a térdhódító fiatalág elé meredeztek, amikor mindenki kereste a „bölcsék kövét”, amely megoldja az ifjuság ügyét — a zsidó ifjuság is magára eszmélt, érezte, hogy a legelhagyottabb, mert mindenünnen kiűlöltek, fokozatosan mindenhol kizárják: magára maradt, mégsem talál magára — egyedül van, talajtalan és gyökérelen.

IDEÁLOK ÉS ESZMÉK utvesztőjében tévelyegve megtorpan és körülnézett: lelki otthon keresett magának, ahol megpihenhet. Kereste az utat, amelyen meg lehetni önmagát. A zsidó ifjuság akkor kiadta a jelszót: vissza a zsidósághoz.

NAGY ÜTEMBEN indult meg a pesti zsidó fiatalág tömörítésének munkája. Elkészítették a pesti ifjuság kataszterét: 40.000 kartotéklapból álló kataszter lett alapja a szervezés munkájának. A cél az volt, hogy „minden egyes kartotéklap életre keljen”. (Egyenlőség, 1936 dec. 3.) A munkatervet így vázoltuk akkor: „3-6 éves korig napközi otthonokban, elemista és középiskolás diákorban az iskolák vallásos önképző köreiből biztosítjuk a gyermek-ifjuság zsidó szellemű nevelését. 18 éves kortól 35 éves korig a hitközség kerületi ifjusági csoportjai kell hogy tömörítsék a fiatalágot. Az ifjusági munka lényegét és értelmét abban látjuk, hogy zsidó ideált és vallásos világlátást

adjunk annak az ifjuságnak, amely ma nagyon is távol van a vallástól.” (U. o.)

40.000 LEVELET küldtünk el az összeállított cimanyag alapján s különböző kerületekben egymás után alakítottuk meg az ifjusági csoportokat. 13 ifjusági csoport létesült, így amelyek hétről-hétre a meghívók ezreit ontották a fiatalág felé. Előadásokra, összejövetelekre, vallásos estélyekre hívták a fiatalágot a különböző kerületek kulturtermeibe. Hétről-hétre több fiatalember jött így össze: az összejövetelek ereje, lelkesültség tüze napról-napra fokozódott. Ezekben az ifjusági csoportokban „mindenki tudta a másiktól, hogy jó barát, senki egy percre sem kételkedett a másiknak jóakarataiban... Mindenki érezte, hogy ott mindnyájan egyformák, uralkodott az igaz öröm, mert kintrekedt az ellenérzés és gyűlölet, amely elválaszt egymástól embert és embert.” (Egyenlőség, 1937 márc.). 1941-ben öt éves lett a pesti zsidó ifjusági mozgalom. „Estétként az ifjusági összejövetelek idején ismét kigyúltak a kulturtermek lámpái és hosszú sorokban összejöttek a fiatalok: ismerős arcok, jóbarátok, mosolygós tekintetek köszöntötték egymást. A becsülettel elvégzett munkának és a hűséggel kitartó helytállásnak a lélek mélyén kivirágzott szép élményei lettek lendítői, irányítói az ifjuság munkájának.” (Magyar Zsidók Lapja 1941 jan. 16.) Vallási, társadalmi, kulturális és szociális munkát végez ekkor már a pesti ifjuság. A vallási alap még inkább előtérbe került: minden péntek este az összes kulturtermekben szentírásmagyarazattal összekötött ifjusági istentiszteleteket tartanak. A kulturális munkának színvonalát igyekeznek tovább fokozni és mindinkább zsidóvá tenni. Az ifjuság egészen különleges feladatának tartja, hogy „a valódi zsidó szociális gondolatot propagálja s ezzel közrehatson a helyes zsidó szociális közvélemény kialakulásában”. (U. o.)

EKKOR MÁR A ZSIDÓ IFJUSÁG FELETT sűrűsödnek a sötét fellegek. A jelentésekből kitűnik, hogy az ifjuság nagyrészt „a kötelességteljesítésnek más területein állja meg helyét s távol van a fővárosától”. Az ifjuság nagy részét munkaszolgálatba viszik. Ezek és ezek indulnak el, estéről estére bucsuzik a fiatalág a szeretett körtől. Fellépnek a sárga karzalagok; bakancsosan, háltásosan munkatáborokba viszik ifjuságunkat. Kiürülnek az ifjusági otthonok s elindulnak a

munkaszázadok messze a halárokön túlra; sárga foliosan, legyerveletlenül ki a háború kegyetlen tűzvonalába, felszerelés és ruha nélkül a kegyetlen gyilkos tétbe... Egy ideig még jönnek-jönnek az ifjusági összejövetelekre, a csökkentett létszámú, összevont ifjusági csoportokba a zöldszinű tábori lapok, aztán elmaradnak azok is s a nagy csend, amelybe belezuhban a távollévőeknek elnémul szava, fokozatosan elnémitja az ifjusági csoportok hangját is... A gyűlölet tombolása egyre erősebb lesz: a harag és bosszu szelleme napról napra, évről évre kegyetlenebb. Vérszomjas keretlegények, gyilkos nyilas pribékek mindmind pusztító hulligánjai ifjuságunknak: ezek az öldöklő évek, a munkaszolgálatnak kegyetlenségeitől, s sánemunkának borzalmain keresztül, a haláltáboroknak végső állomásáig a mi zsidó ifjuságunk pusztulásának is szomorú története.

MOST TIZ ÉV UTÁN az ifjusági csoportok seregszemléje megemlékezés fiatal mártirokról és hősokról. Tizezer és tizezer fiatalunk lett áldozata a világörölnelem legádázabb kegyetlenségének. Az emlékezésben elvonulnak szemcink előtt a pesti 13 ifjusági csoport seregjei: ismerős arcok, nem egy jóbarátunk, mind-mind derék, jószándéku, szép reményekre bízott társunk... Most, a tizeves évfordulón oly kevesen jöhetnek össze: a csoportokat, a tagokat és a programot is elsodorta a szörnyű időknél szörnyű vihara.

... IÓ MUNKÁT végeztek-e az ifjusági csoportok? Kibirja-e az idők változását az ifjusági tömörítés munkájának akkori programja? Tiz esztendő távollásából, amikor még azt sem állíthatjuk, hogy ifjusági csoportjaink romjait látjuk, éntudatosan megállapítjuk, hogy a program túlélte a tragikus tapasztalmányt jelentő időknél múlását. Talán tíz év előtt még sok vita volt a zsidó célkitűzésekben a ködös tájékozatlanság; talán kissé távolvált akkor az ifjuság a zsidó utak felismerésében. Azoknak az időknél végzetes tévedése mindenesetre rákényszerítette politikáját az ifjuságra is. Egy véresen letűnt korszak minden sorsszerű csalódása rányomta bélyegét e korszak legnagyobb vesztesére — az ifjuságra is. Ámde most új időknél kezdettén, új generáció növekedése idején, amikor a történelemben egyedülálló erővel jelentkezik a zsidó ifjuság öntudatra ébredése s szinte csodának mond-

ható népi eszméise, ország-építő céltudatossága és megfelelő lemlithetetlen bátorsága, amelylyel saját jövőjét önmaga formálja — most harsányan hangoztatnunk kell: valóban fel kell számolnunk az elsüllyedt múltnak minden tévedését, legyen határozott előttünk a zsidó jövőndő útja; ám a mai ifjuságnak, amely a tiszta zsidó eszmék teljességében tömörül, a tegnapi, mártíriumra jutott fiatalágtól örökölnie kell a tíz év előtt felismert programból azt, ami abban időtálló és örök — a tiszta vallási alapot.

ISTENESZME ÉS VALLÁS, SOSSÁG NÉLKÜL nincs zsidóság. Ha elvetik a hit és vallás eszméjét, nem lesz zsidó jövő — az ifjuság nem lesz zsidó. Amelyik fiatalág kioltja lelkéből a hit lángját, eldobja magától a vallást és hagyományt, élethősi életet, mámorosan építheti a jövőndőt, de kirekeszti magát abból a boldogsághóból és örömből, amely a zsidó lét igazi értelme s minden szerveződés idején a zsidó sors örök ajándéka. Ezért legyen a jövő zsidósága, a ma ifjusága, pozitív a hit, a vallás és hagyomány szeretetében és megbecsülésében is.

... Amikor az ifjusági csoportok tizedik évfordulóján csoportjaink sokezer mártírjainak emlékművesest gyűjtünk s a pesti fiatalág multiba roskadt munkájáról emlékeztünk, a mai ifjuság él a tíz év előtti ifjuságnak programját — most már végrendeletét tartjuk: „Életünk ideálok és eszmék utvesztője, világnézetek: harcra, elvek forratala — e forratalaban mindenki elbukhat, aki az eszmék áldósvényére téved. Ezért zsidó céljaid és törekvéseid eladunk néked vezető csillagot a vallástól... Azt kövesd... arra menj!”

— RAD VÁROK FIAM —

igy szólt az öreg vándor ott a város kapujában a gyermekhez. A zsidó gyermek, a zsidó ifju ma is egyre hallja a sebeit kötöztető öreg vándor szavát, megérti s így megy a jövőndő útján... S ebben rejlik a zsidó élet jövőjének titka és ígéretének megvalósulása...

Club kávéházban

Szent István-kürt 16
december 3-ától
minden este

Türk Berta

ROÓSZ EMIL

világhírű zenekara

Pályázat.

A Mosoni Igazolta Záróhítközség pályázatot hirdet egy

Kántor-metszői állásra.

A megválasztandó egyetlen alkalmasztija lesz a hitközségnek, ezért előnyben részesül az, aki a rabbi-helyettesi teendők elvégzésére is alkalmas. Korhatár 50 év.

A pályázatnak tartalmaznia kell az üdögi működésről szóló adatokat. Az okmányokat egyszerre másolatában kéri a csatolni. A megválasztottnak megélhetését biztosítani ösztöndíjjal.

Pályázatok a Mosoni I. Z. Hitközség elnöke küldendő. Üldözöbölget csak a meghívottnak tartunk meg. A pályázat határideje: 1946 december 31.

Mosoni I. Z. Hitközség Előjárósága

RÁDIÓT

a legmodernebb műszerekkel,
aj. kiváló **szakértővel**
garanciával javít.

Hagymási László,

villamosági és rádió szerelő,
Kisdiófa-utca 9. Telefon: 423-416.

HAJFESTÉS

Tartós ondolás

eisórangu munka,

ETOLE

fodrászszalon

IV. Fehérhajó-utca 2.

(Bécsi-u. sarok.) Tel.: 180-435

Mindentéle talisz,

t'filin, mezuzá, cicesz,

HEBER KÖNYVEK, JÁHRZEIT
TÁBLA KÉSZÍTÉSÉT legújabb
sabb árban vállalom. MEISEL
könyvkereskedés, Dob-utca 13.

Hívjon! Jöjjön!

Vezek aranyértékű forintért: szőnyeget, porcelánt, lógóépet, régiséget, férfi és női ruhákat, perzsa-kabátot, fényképezőgépet, festményeket.

Gerstl-Majorosi

VIII., Esterházy-utca 17 (Sándor-utca saroknál).

NAGY JÁTÉK VÁSÁR

dus raktárból

„RECORD“
Király-u. 33

„A zsidó bosszu“

Az „Uj Élet“ legutóbbi számában megemlékezett arról a napilapokból is ismeretes hírről, hogy Párkányból érkezett jelentés szerint a falvakban lakó zsidóság testületileg kereste fel a járási főnököt és kérte a magyarsággal szemben tanúsított megtorló intézkedések felfüggesztését. E közléshez néhány megjegyzést szeretnénk hozzáfűzni.

A magyarság és a falusi zsidóság viszonyáról már sokat hallottunk. Hosszú időn át azt tartották, hogy a magyarság zárt egységbe ékelődött falusi zsidó megrontja és kiszipolyozza a parasztot. Vannak — persze nem a velük együtt élő polgárság köréből — akiknek ma is ez a véleményük.

Azok a falusi hittestvérek, akik az üldözöbölget segítségére szeltek, a szenvedés minden poklát, a barbarizmus minden kegyetlenségét átélő zsidók. Meggyötört, családjukat vesztett emberek, akik valószínűleg holtuk napjáig hordják majd magukban a náci téboly okozta gyötrelmek nyomát. De bánatuk mellett van a lelkükben egy öszlönös érzés, mely cselekvéssé erősödve tör elő belőlük valahányszor látják, hogy embereket, embercsoportokat üldöznek. A tapasztalatnak ugyszólván egyedül érvényes logikájával szemben: engem üldöztek, érjen hát másokat is hasonló sors — űk ezen felül emelkedve védelembé veszik az üldözöbölget. Cselekedetük az orkölesi megítélés szempontjából teljesen független attól, hogy közbenjárásuk sikerrel jár-e, vagy sem. Segíteni akartak, tisztán emberi érzésből, mert valami azt diktálta nekik, hogy segíteniök kell. Ebben a megnyilatkozásban úgy éreztük, ott lüktet az ősi örökség, a Szentírás formálta lelkeségnek kitörölhetetlen nyoma.

A zsidóság kb. 3500 évvel ezelőtt tanította: „Ha idegen lakik nálatok, ne kinozzátok őt. Mint a közületek való honos, olyan legyen nektek az idegen, ki nálatok lakik; szeresd őt mint tenmagadat, mert idegenek voltatok Egyiptom országában, én vagyok az Örökkévaló, a ti Istenetek“. (Lev. XIX. 33—34.) „Ne szolgáltsd ki a szolgát gazdájának, aki ura elől hozzád menekül. Nálad lakjék, a te környezetben, azon a helyen, amelyet majd választ, kapuid egyikében, ahol legjobb neki. Ne kinozd őt.“ (Deut. XXIII. 16—17.)

Az idegenekkel és a rab-szolgákkal szemben kívánt bánásmód az üldözöbölgetre és az elnyomottakra vonatkozott, akiket védeni kellett, csupán azért, mert űk is emberek. A velük szemben tanúsítandó magatartásban látta meg a zsidóság az emberiség eszményét. Azoknak a párkánykörnyéki falusi zsidóknak a vé-

delme ebből az ősi zsidó lelki-ségből fakadt, mely együttérzést diktál a szenvedők iránt. A humanitásnak is, de a barbarizmusnak is megvannak a maguk gyökerei.

Nem akarunk bálálanok lenni azokkal az igazán tiszteltreméltó és sokszor hősiességű kísérletekkel szemben, amelyek a magyar zsidóság megmentését célozták, de meg kell állapítani, hogy ebből az országból több, mint hatszáz-ezer ártatlan embert elhurcoltak anélkül, hogy a társadalom szélesebb rétege megmozdult volna, akárcsak olyan mértékben, amint azt a párkánykörnyéki meglizedelt, gyermeküktől, hitvesüktől megfosztott zsidó közösségek részéről láttuk.

Franciaországban annak idején a Dreyfus-ügy óriási hullámokat kevert fel s nyomában vad erővel örvénylett a zsidógyűlölet. Azonban akkor, az indulatok tomboló áradatában néhány tettekre kész ember, egy kis csoport, felvette a küzdelmet tömegekkel és közhangulattal és világgá kiállította meggyőződését. Mert nem elég az embernek önmagában meggyőződést kialakítani, hanem azért sikra is kell szállni. Zola és társai úgy érezték, hogy nemcsak Dreyfus személyéről van itt szó, hanem kockán forog Franciaország becsülete és veszélyben vannak a francia forradalom nagyszerű vívmányai. Ők ezért is harcoltak. A közösségi segítőkészség nemcsak hatásvédelem, de egyben a közösségben gyökerező erkölcsi érzék kifejezője is. Azok a „falusi zsidók“ sikraszálltak az üldözöbölgetért, mert úgy érezték, hogy vétkezni nemcsak cselekedettel lehet, hanem passzivitással is.

Dr. KOMLÓS OTTÓ

FOGÁIT 50%-os kedvezménnyel újjavarázsolom
• **december végéig** •
fájdalommentesen, kezesség
mellott: **KOÓS FOGÁSZ**
Rákóczi-ut 34.

Szabadsághegyen Noémi penzióban

változatlanul előrenedő orth. kóser
ellátás, étage-lítés. Egész éven át
nyitva
Telefon: 161-812. Cédrus-utca 5.
Felső-utca 11.

VENDEGLŐ, kávéházi

berendezések, székek,
asztalok olcsón
Szabadsághegyen
Telefon: 139-274
Népszínház-u. 81

A pontos, megbízható
„**DAVAJ**“ BOY-vállalat
mindent ellát — (Éjjeli-nappal)
Óráként 6 Ft
Király-utca 21. Telefon: 226-893

Felhívás a vidéki hitközségekhez!

Több vidéki hitközség részéről kifejezett kívánságnak megfelelően a Pesti I. Z. Hitközség kulturális ügyosztálya elhatározta, hogy Szabadegyetemének elbáadását gyorsiró jegyzetek alapján sokszorosítja és azt díjmentesen bocsátja az érdeklődő hitközségek kulturális bizottságának rendelkezésére a zsidó kulturális munka elősegítése céljából. Felkérjük tehát az érdeklődő hitközségeket, hogy amennyiben ezeknek az előadásoknak sokszorosított szövegét öhajtják, igényüket mielőbb jelentésük be levélben a Pesti I. Z. Hitközség kulturális ügyosztályán (Sip-u. 12. I. 26.) és az előadásokat a Szabadegyetem programján elhangzott előadások sorrendjében díjmentesen el fogjuk küldeni.

A Pesti I. Z. Hitközség
kulturális ügyosztálya:

KI TUD RÓLA?

Köves Andorné Miskolcra

született SZEMZŐ ERZSÉBET.

Felszabadulások Bergén-Belsenben volt, aki ismerte, beszélt vele, közölte azeleivel, mit tud róla? Szemző Jenő, Budapest, Csáky-utca 12., III. emelet 23.

KERESEM FÉRJEMET.

Schwartz Imrét,

szül. Debrecen, 1915-ben.
1942 szeptemberben vették el Kassáról, a 106/4 százzal a Domokanyarhoz, 1943 januárban elűnt. Aki tud valamit róla, sziveskedjék értesíteni azező feleségét és édesanyját, Schwartz Imrét, Debrecen, Széchenyi-utca 23.

Hosztinszky Gyula amerikai magyar

KERESI FIVÉRÉT.

Hosztinszky Bélát

és nejét sz. BRACK ILONAT,
utóljára 1940-ben a kassai körházban látják. Felvilágosítást a Kivándorlókat védő Irodába kér, VI., Eötvös-utca 7., I. emelet 18.

KERESEM FÉRJEMET

Königstein Sándort

1944 nov. 20. körül a nyilasok elhurcolták Hajós-u. 26/b lakásából, Dreher sörgyárba, Hegyeshalmi utról adott utóljára életjelt. Aki további sorsáról tud, kérem sziveskedjen értesíteni feleségét:

WEISZ, Király-utca 1.

HARISNYAÜZLET.

Utcai szobába

EGYEDÜLALLO URIEMBERT lakó-
nak keresek, esetleg elhátással.
Bővebbet: VI., Ó-utca 46, II. em. 4.

Nagyhatású kulturelőadás Miskolcon a magyarországi zsidóság sorskérdéseiről

Miskolcon az Orth. Izr. Hitközség immár negyedik kulturelőadását tartotta november 24-én, amikor is vendégül látta Dénes Béla dr.-t, valamint Karvaly László főkéntort.

A kulturestet Ziszman Alfréd, a hitközség elnöke nyitotta meg, ki szellemesen bebizonyította, hogy a Kol-Thoráh, a „Tórák hangja” után most Dénes dr. a Kol-Olá-mot, a világi tudományok hangját szóvaltatja meg. A hitközség kulturelőadásaival azt a nagy célt kívánja elérni, hogy visszafordítsa a zsidósághoz azokat a tévelygőket, akik ma sem látják be, hogy a zsidó nép csakis saját kulturájának forrásaiból táplálkozhatik. Minden bizonynyal hathatós segítséget jelent majd a hitközségnek a közeljövőben kéthetekenként megjelenő értesítője, továbbá a beinduló héber nyelvtanfolyam külön kezdők és haladók számára.

A zsufolóság megtelt tanács-terem közönségének nagy ünneplése közepelte emlékezeit szólásra Dénes Béla dr., hogy majd kétórás előadást megtartja. Mindenekelőtt megállapította, hogy a magyarországi zsidóság sorskérdéseiről kétszeresen nehéz a vidéki zsidóság előtt beszélni. Az ember azt gondolná, hogy legalább ez a vidéki zsidóság levonta a multnak nyomán levonandó konzekvenciákat, a valóság azonban az, hogy ez nem történt meg. A vidéki zsidóságnak szintén egyetlen programja van: minél gyorsabban és tökéletesebben fejlejni.

Mit kellett volna levonni? Először is az asszimiláció csődjét. Szerinte az asszimilációt nem csupán a gazdanépek magatartása akadályozta, hanem az is, hogy a zsidók sem akarták őszintén és igazán az asszimilációt, amit számos példával lehet igazolni. A kitérés még nem jelent beolvadást, legföljebb beolvadási szándékot, amelyet azonban következetesen végrehajtani nagyon nehéz. Ha a kitérés és asszimilálódott csak egy jottányit is licmelkedik a többségi nép szürke tengeréből, akkor megindul a nagy keresés és vizsgálódás és kísülik a harmad, negyediziglenelőtti zsidó ősoket, legyen akár Torjuemade Tamásról, a nagy inkvizitorról szó, akár Imrédyről, az elmúlt évek egyik leghírhedtebb politikusáról.

Egyedül a zsidóság, részben a maga messianistikusi vágyódásából kiindulva is, próbál mindig valami nemzetekfölötti emberiség álláspontjára helyezkedni. Holott ember, mint olyan, nincs. Ellenben van angol ember, francia ember, magyar ember és természetesen zsidó ember, akikkel mindegyik-

ket a maga angolsága, franciasága, magyarsága, vagy — zsidósága határoz meg, hárminek neveznek is magukat.

A továbbiakban kifejtette az előadó a gáluti zsidó egészségtelen gazdasági rétegződését, amelynek konzekvenciáit szintén nem vonta le a maradék-zsidóság. Márpedig ezen a gáluti egészségtelen rétegződésen változtatni a gálutban nem is lehet s ezért van az, hogy a gáluti zsidó mindig magával hordozza az antiszemitizmust is. Változást csak az hozhat, ha a zsidó egy olyan politikai, gazdasági, kulturális és társadalmi keretben él, ahol minden munkát, a legalacsonyabbrendűtől a legmagasabbrendűig, zsidók végeznek. Ennélfogva ez a keret csakis a Zsidó Állam lehet, amely nemcsak megoldja az évezredek zsidókérdést, de erkölcsi és politikai súlyánál fogva egyedül alkalmas arra, hogy irányítólag hasson s javítson a gáluti zsidó életen is.

Zsidónak lenni nemcsak szenvedést jelent — fejezte be viharos tapsok között előadását Dénes Béla —, hanem örömet is, de csak akkor, ha fenntartás nélkül zsidók, sőt aktív zsidók vagyunk s akarunk lenni.

Karvaly László főkéntor ezután jiddis és ereci dalokat énekelt, ugyancsak hatalmas sikerrel. Radó József dr. zárószavai után a Hatikvával fejeződött be a sokáig emlékezetes kulturest.

Jakab Ezékiel (Miskolc)

Meghalt Gabriel Wells

Gabriel Wells haláláról értesít behűnkelt egy newyorki távirat. A világbiru magyar-zsidó könyvtáros, könyvgyűjtő és humanista 85 esztendőskorában elköltözött az elők sorából.

Gabriel Wells-et, amikor a századforduló idején Balassagyarmatról New-Yorkba került, Weisz Gábornak nevezték. Az Egyesült Államokban, mint az igazi nagyságok legtöbbször, a „semmi”-vel kezdte. Volt tegegmunkás, volt alkalmi árus, volt kereskedősegéd. De azután — példátlan szorgalommal és kimagasló tehetséggel — megvalósította régi álmát: könyvtárost lehetett. Közben pedig magánkönyvtárát is gyarapíthatta értékesebb-l-értékesebb, értékesebb-l-értékesebb bibliofil művekkel.

Akik New-Yorkban jártak és megfordultak Gabriel Wells házában, órákat tudtak mesélni arról, hogy milyen értékek vannak ebben a magán-muzeumban. Ott található többek között, Napoleon szentilona könyvtárának nagyrésze is.

De Gabriel Wells nem volt önző és nemcsak magának gyűjtött, hanem az Egyesült Államoknak, Magyarországnak és Palesztinának is. Egyesíteni tudta ugyanis lelkületében a modern Amerika szellemét, a Magyarországhoz való ragaszkodást és az ujjáépülő Szentföld iránti szerelmét. Az Egyesült Államok kongresszusának könyvtára számára megszerezte Peinsylvánia állam alapítólevelét; a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának Corvin Codexeket ajándékozott; a szentföldi Héber Egyetem könyvtárának pedig zsidó ritkaságokat juttatott.

Nagy felhívást kellett Gabriel Wells több finom írása is, amely részben a legelőkelőbb amerikai folyóiratokban, részben könyvekben látott napvilágot. Egy jelentős magyar-zsidó humanistát sírat most az amerikai és a magyar zsidóság, de Gabriel Wellsnek, aki — bár sokat harcolt — szépen élt, nyugodtást hozott a halál, hiszen az utolsó esztendőiben állandóan a fusimms alatt Magyarországon megyűjtölte testvérét, rokonait sírta. (Sós)

A Szülők Pedagógiumának első előadása

December 10-én ó. u. 10 órákor a hitközség dísztermében (Sip-u. 12. l. em. 2C) megkezdődik a Szülők Pedagógiumának sorozata dr. Fuchs D. Rafael igazgató, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, valamint dr. Csók Arnold, az Izr. Tanítóképző Intézet igazgatójának előadásával: „Család és iskola mai feladata” címen. Felhívjuk a zsidó szülők figyelmét ezekre a gyemkekkel való és neveléssel érintő nagy jelentőségű előadásokra, amelyekben az előadást követő vitában a neveléssel kapcsolatos problémák megvitatásra kerülnek.

MEGJELENT!

Oroklési Sorrend a Közt. Vessélyben Elhaltak Után.

Öröklés deportáltak után.

Írták:
dr. Fényes Endre és dr. Visky Károly ügyvéd egyetemi tanár
Kapható minden könyvtárakban Grál Vadás.

Ágytoll és pekely

nagy választékban, legjobban és legolcsóbban:
GEIZLER-nél Thököly-ut 14.
(Keletvel szemben.)

Értesítem a T. Vevőközönséget, hogy Wesselényi-utca 21. szám alatt fűszer és csemegeüzletet nyitottam

Kérem a hitesterék szives pártfogását Szombaton zárol!
WEINBERGER ENŐ

VILÁGVEVŐ

RÁDIÓK

ALKALMI VÉTELEKEDEN!
Villanyserelési Rádiójavítás
Várnai László
hat. eng. vill. szer.
„TECHNOVOLT”
villamosági vállalat, Budapest,
VIII., Rákóczi-ut 8. udvarban.

DR. FRIEDMANN DÉNES: Zsidó történelem és irodalom 18-19-ikre Könnyen áttekinthető 300 oldal. Ft 26.—	LANGER MOSE: Éljáhu kincse Zsidó szellemű ifjúsági regény a marannusok idejéből Ft 12.—	VIDÁM BETÜJÁTÉK Tanuljunk játszva héberül. A legalkalmasabb chanukkai ajándék Ft 6-50
--	---	--

LANGER könyvkereskedés, Budapest, VI., Múzeum-kt. 28
Előzetes befizetés esetén bérmentve vagy utánvétellel.
Csekk számla száma: 40.211

Weisz Mór Pékárúk, onkrászsütemények, sülté és cukrászda békoboli minőségben
Budapest, Dob-u. 22 Alkalmi rendelést vállal

Gyapjút Nyulbőrt Pézsmát Nyersbőrt Legmagasabb árban vásárol.
HERSCH JENŐ
Rumbach 8.-u. 10. Somogyi Béla-ut 9. Telefon: 427-082

Mai értékét fizetem férfiruhaért, szövetért saját halotem részére
Andrássy-út 47 (Oktogon, Abbázia mellett) Eladás nagy választékból

Hírek oroszországi munkaszolgálatosokról

Kimrá-ban, 384/7. lágerben tartózkodók névjegyzéke:

Berger János, Debrecen.
Berger Sándor, Debrecen.
Dr. Freilberger Andor, Bpest, Hajós-u.
Fried Dezső, Törökszentmiklós.
Freidenberg Hugó, Bpest, Üllői-ut 67—69.
Garai László, Debrecen.
Glück Béla, Bpest, Hársfa-utca 54.
Görlei Sándor, Bpest, Magdolna-u. 12. (Hecht család rokona).
Heinrich Imre, Bpest, Vise-grádi-u. 33.
Jakobly István, Bpest, Király-u. 101. drogéria.
König István, Bpest, Gyöngyház-u. 6.
Katzburg, Bpest, Vörösmarty-utca 62., vagy 67.
Krausz Sándor (Soma), Budapest, Bükkzentgotthárd.
Lampel József, Békásmegyér, (Csillaghegy).
Márkus Sándor, Bpest, Fehérhajó-u. 10—12.

Molnár András, Eger.
Müller Ernő, Bpest, Szövet-ség-u. 2/b.
Nemes Mózes Mátyás, Budapest, Eszterházy-u. 20.
Nádasi Pál, Bpest, Rotten-biller-u. 37/b.
Özsterreicher Béla, Bpest, Bajza-u. 36.
Özsterreicher László, Kapu-vár.
Steiner Imre, Bpest, Dohány-utca 76.
Solti György, Bpest, magán-tisztviselő.
Dr. Székely Andor, Bpest, Kléh István-u. postatanácsos.
Dr. Vadnai György, Bpest, Nádor-u. 19.
Welsz Gyula, Csorna.
Welsz Jenő, Veszprém, cipész.
Welsz Sándor, Nagyvázsony, Veszprém m.
Zimmermann György, Koolz-vár.
Zwirn Ferenc, Bpest, déli-gyümölcs nagykereskedő.

Muszosok, akik 1944-ben estek fogságba:

Davilovits, Szatmár v. Nagy-vár, kb. 25 éves.
Friedmann, Szatmár v. Nagy-vár, kb. 23 éves.

Schulomsohn Sándor, Szatmár vagy Nagyvár, kb. 28 éves.
Schwarcz Elemér, Szatmár vagy Nagyvár, kb. 55 éves.

Szuhobezvodnoje-ban, (Gorkoskavja oblask) 242. lágerben tartózkodók névjegyzéke:

Berkovits Áron, Aknaszlatina.
Grünberger Ignác, Nagyszől-10s szabó.

Hers Juda, Máramarossziget, földműves.
Moldován Lázár, Máramaros-sziget, cipész.

Boriszov-ban, 183. lágerben (Minszktől kb. 16 km.) tartózkodók névjegyzéke:

Alpern Viktor, Bpest, kb. 32 éves, tisztviselő.
Bachrach György, Bpest, kb. 26 éves szücs nővére: özv. Ság-váriné.

Schein Sándor, Bpest, 38 éves, Elektromos Művek tisztviselője.
Schlesinger Jenő, Bpest, kb. 38 éves, bórdíszműves, Nagy-atádi Sz.-u. 38.

Boriszov közelében, 225. lágerben tartózkodók:

Arnold Salamon, Bpest, kb. 38 éves, a Pátria, Rubaház

(Népszinház-u.) volt tulajdo-nosa.

Cseljabinszk-ban, 68/5. láger, (Moszkvától kb 200 km.) tartózkodók névjegyzéke:

Dr. Berkovits László, Bpest, fogorvos.
Dr. Erdődi József, Szeged,

nyelvtanár.
Dr. Weiszberger István, Gyön-gyös, orvos.

A Magyarországi Zsidó Deportáltakat Gondozó Országos Bizottsága információs osztályának (Budapest, Bethlen-tér 2.) közlése szerinti fontok jól vannak, egészségesek.

ERECBEN üzleti kapcsolatok

létrehozását, ottani érdekek képviselését, ingatlanok kezelését, üzletek szervezését tanácsadást vállal **TELAVIVI SZERVEZŐ IRODA.** „ALAPOS” jellegre a kladóba.

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének közleményei:

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének hivatalos helyisége Andrássy-ut 81. alatt, a volt

Fészek-kávéházban van. (Telefon: 424-734.) Hivatalos órák: hétköznapokon d. u. 3—6 óráig.

A MAZOT legközelebbi ülésai:

December 9-én, hétfőn délután félhat órakor a Magyar Zsidók Egyesülete VI. kerületi tagozata taggyűlést tart Andrássy-ut 81. sz. alatt levő klubhelyiségében.

December 10-én, kedden délután hat órakor a MAZOT V. kerületi tagozata kultarelőadást tart kiváló művészek felleptével és Stöckler Lajos elnök előadásával, (A magyarországi zsi-

dóság helyzete és feladatai ma és a közeljövőben) Hollán-u. 11. alatt.

December 11-én, szerdán délután félhat órakor a MAZOT VII. belső tagozata taggyűlést tart. (Sip-u. 12.)

Csütörtökön, december 12-én a MAZOT Női Osztálya rendezésű taggyűlést tart. (Andrássy-ut 81. félhat órakor.)

A soproni új orthodox főrabbi belktatása

Az aléltágából új életre kelő vidéki város zsidóságának élni-akarását, a hagyományhű zsidóság életrevalóságát tükrözve vissza a soproni orthodox hitközség ünnepsége, mellyel új főrabbiát, Czitron Józsefet belktatta.

November 24-én a hatóságok, közöltek, egyházak pártok képviselőinek jelenlétében az orthodox hitközség disz-közgyűlés keretében iktatta be új főrabbiát. Lederer Sándor hitközségi elnök köszöntötte a főrabbiát, majd rövid visszapi-lantást vetett Sopron város sokszázados zsidó multjára. Duschinszky Jenő őrnagy-főrabbi az orthodox rabbikar és az Agudat Jisrael nevében üdvözölte Czitron Józsefet. Dr. Pekovits Arthur városi fő-jegyző a polgármester és a vá-rosi tanács, Váli Manó a szom-batholyi, Weinberger Ernő tük-ár a soproni izr. hitközség, dr. Háy Jenő főlevéltáros, a katolikus konvent elnöke az új soproni plébánia, Maller Kál-mán a református egyház ne-vében fejezték ki jókívánásai-ukat az új főrabbinak. Megjelen-tek még a közgyűlésen dr. Sopronyi-Thurner Mihály volt polgármester, dr. Kotsis Ele-mér alispán, dr. Porzgai Antal vármegyei főjegyző, Kiss Já-nos evangélikus lelkész, dr. Illiás Gyula kereskedelmi és iparkamarai főtitkár, Horváth István ipartestületi elnök és dr. Hartmann Jenő a GySEV igazgatója. Czitron József fő-rabbi a Teremtő segítségét kér-te, hogy a közjó javára dol-gozhasson és működése alap-jául az ahavasz jiszroolt, a fe-lebaráti szeretetet jelölte meg. Raab Márton olvasta fel ez-után a beérkezett üdvözlő táv-iratokat, majd Lederer Sándor elnök zárószavaival a disz-köz-gyűlés véget ért.

A főrabbi egyházi installációját november 24-én tartotta meg a hitközség, amelyen részt vett dr. Reiner Imre az Ortho-dox Központi Iroda alelnöke

és a vármegye zsidó hitköz-ségeinek küldöttsége. A papcái hitközségi házból baldachin alatt, énekszóval kísérték az új főrabbiát a templom elé, amely-nek kapujában a templomelő-járók s a hitközség legidősebb-jei fogadták. Baum Dávid üdvözlőszavai után a templomba vonultak, ahol Lederer Sándor elnök felkérésére az új főrabbi megtartotta székfoglaló beszé-dét. Utána a felér asztal mel-lett ümepelték a főrabbiát. Szá-mos felszólalás hangzott el, melyekre Czitron József fő-rabbi szellemes beszédben vá-laszolt.

Két kisebb esemény zajlott le még az új főrabbi jelenlété-ben. Czitron József résztvett a felszabadulás óta született első soproni zsidó fiugyermek pil-don habén kiváltási ünnepségén és ugyancsak az ő jelenlétében helyezték örök nyugóra két meggyilkolt sopronkörnyéki munkaszolgálatos tetemét.

RAAB MÁRTON

Átadó üzlet — üzem —
iroda-helyiségeket
FELLNER
közvetít
Szt. István-körút 30. sz
Marx-térnél

**Papir,
írószer,**

üzleti könyvek, karoltékok, váltó,
lejárati és alkalmazott nyitvatar-tási könyvek.

Weinberger és Fejérmé
IV., Deák-tér 6. (Anker-palota)

Zongorák

Dösendorfer, Bechstein, Förster,
Stingl angol mechanikus zong-
orák, pianók olcsón, részletek is.

Reissmann Gyula
zongoraszálló, VIII., Rákóczi-ut 67.

Hirek Palesztináról

A megegyezést kereső angol politika

ny próbálkozásáról számolnak be a hírügynökségek és az errei lapok e heti jelentései. Megírtuk már, hogy a világpolitika alakulásai következtében az angol kormány befejezettnek tekinti syári cionista-ellenes Palesztina-politikáját és új lehetőségeket keres a megegyezésre. Az új gyarmatügyi miniszter a latrumi foglyok szabadonbocsátásával mutatta meg, hogy szaktított elődjének helytelennek bizonyult kísérletével és célja a zsidók számára is elfogadható megoldás megteremtése. Az elmúlt napokban az angol propaganda szervek kísérleti légkömbként eresztették fel azt a hírt, hogy Anglia esetleg hajlandó lenne már Palesztina egy részében felállítandó önálló Zsidó Allamról tárgyalni. A különböző híradások burkolt formában azt is közlik, hogy egyes Jewish Agency vezetők már meg is kapták az angol kormány tervezetét, amely a Morrison-tervben említett zsidó területet és a Negev egy részét jelöli meg önálló Zsidó Allamként. Hogy e hírek valójában csak kísérleti légkömbként tekintendők, amelyeknek az a céljuk, hogy kipróbálják milyen magatartást tanúsítanak a cionisták egy ilyen angol javaslatra, mi sem bizonyítja jobban, mint egyszerűen az a tény, hogy e javaslatot egyáltalában nem küldték meg senkinek. A Jewish Agency hivatalos szóvivője, valamint az Executiva megkérdéztet tagjai egyaránt kijelentették, hogy mit sem tudnak ilyen angol javaslatról. Természetesen tartózkodnak attól, hogy e puhatóldozó kísérletekről véleményt mondjanak — most a Kongresszus előtt. Hiszen valószínű, hogy ilyen hírszetteléssel az angol kormány a Kongresszus határozatát kívánja befolyásolni — megmutatva milyenek lehetnek az angol részről elfogadható „reális” lehetőségek. Angol részről mindenesetre ügyelnek arra, hogy a cionista mozgalom legfőbb szervének, a Kongresszusnak megnyitása előtt menőnél kevesebb zavaró jelenség akadjon.

Igy például a jelentések beszámolnak arról, hogy újabb menekült hajó érkezett Palesztina partjai elé, amelyet angol hajóegységek ezuttal Tel-Aviv kikötőjébe kísértek. A hajón több, mint 3000 utas tartózkodik. Tekintettel arra, hogy a palesztinai legfőbb törvényszék

most jogi szempontból foglalja a deportálás kérdésével, az angol hatóságok úgy rendelkeztek, hogy a hajó utasait egyelőre nem deportálják Ciprusba. Az utasok nem hagyhatják el a hajó fedélzetét, de további intézkedésig Tel-Avivban maradhatnak. Ellátásukról a város gondoskodik.

A zsidó lakosság megnyugtalanán kívül e rendelkezés hátterében meghúzódik az az angol félelem is, hogy Cyprus szigetének máris jelentkező túlterhelése nagy mértékben befolyásolhatja a sziget táborai lakóinak bangulatát, amely különben is a véksőkig elkecsereedett. A cyprusi internáltak távirathat fordultak az angol gyarmatügyi miniszterhez és kérték, hogy haladéktalanul szállítsák őket Erec Jiszraelbe. „Mi 6000-en — irták — akik állítjuk a német koncentrációs táborok horzalmait, nem érijük, miért kell új-ból ártatlanul, idegen földön táborba zártnak szenvednünk. A keserűség és türelmetlenség állandóan fokozódik közöttünk; az elemi emberi jogok és igazságok alapján követeljük, vigyenek bennünket azonnal Palesztinába.” Egyelőre azonban csak a kvóta alapján kerülhetek hozzjutottak hagyhatják el a szigetet.

(GELLÉRT)

— **Műsoros előadás.** A Pesti Izr. Hitközség Alapítványi körkórháza üzemi bizottságának kulturális csoportja december 8-án, vasárnap d. u. 5 órakor műsoros előadást tart. A megnyitót dr. **Benedek László** igazgató főorvos tartja. Közreműködik dr. **Kertész János, Rajna Tamás, Gergely József, T. Veres Lilly**, előadják **Hettai Jenő, Az orvos és a halál** c. egyfelvonásosát, Haydn „Szerenád”-ját (vonósnégyes), felolvasás **Karinty Frigyes** írásaiból, „Keleti esküvő” címmel táncszám, végül dr. **Groszmann Sándor** száma „Hogy készül az étlap” címmel. Ugyanő konferál, rendező: **Gergely József**. Az előadás színhelye: **XIII., Szabolcs-utca 33.**

— **A Budai Izr. Hitközség legközelebbi Oneg Sabbatjának tárgysorozata:** December 7. dr. **Komlós Ottó**, rabbi, hittanár: „Az ember értékelése a Talmudban”, **Strota Sándor**, főkantor: „Zsoltárok”.

Vasárnap temetik a fertőrákosi musz. áldozatokat

A fasiszta gázság hidegségi, hona-majori és fertőrákosi áldozatait vasárnap, december 8-án délelőtt 11 órakor kísérik utolsó utjukra a rákoskereszturi zsidó temetőben a hozzátartozók, a munkaszolgálatos bajtársak, a magyar társadalom és a demokratikus pártok képviselőinek jelenlétében.

A harkai kivégzett munka-

szolgálatosokat december hó 15-én, a nagycenkieket pedig előreláthatólag december hó 19-én helyezik örök nyugalomra.

Az exhumálási munkálatok ez utóbbi helyeken folyamatban vannak. Az exhumálási kihantolásokat önként jelentkezett soproni demokratikus főiskolai hallgatók végzik.

Kézbesíthetetlen levelek

Átvehetők a Magyar Vöröskeresztnél, Budapest, V. Személyes-utca 21. I. & Rádió Osztály.

Címzett és avató címeze volt.
Finkeleln Lajos, Bp., Bethlen-u. 6.
Fisch Bernát hozzátartozóinak, Debrecen, Bási-u. 2.
Fuchs Ferencé, Budapest, József-körút 16.
Özv. Fisch Izabella, Debrecen, Hatvan-utca 29.
Fischer Jeruzsálem, Bék, Somogy m. Mispér, 245.
Fischer László és Zsuzsanna, szünetek Cinkotán, keresi édesapjuk F. Ignác.
Fischhof Imre cseh szlovák állampolgárt keresi Angliából Fischhof Helén.
Fischer Leó, Bpest, Bethlen-u. 41.
Fodor Imre hozzátartozóinak, Szeged.
Fodor Irén, Sopron.
Fodor Mihály, Budapest, Paulay Éde-utca 10.
Füldes Vera, kereskedő, Szigetvár.
Dr. Füldes József jogorvos, Szombathely, Wesselényi-u. 7.
Füldes Vera, Bpest, Rákóczi-u. 37.
Frelwirth Oskár, Budapest, Dob-utca 14 földszint 5.

Freideler Izák, Budapest, Marányi-utca 23.
Fried Hannl, Győr, Bissinger-sétány 214.
Fried Imréné vagy F. Tusi, vagy F. Bela, Budapest, Aranykéz-u. 4.
Dr. Friedländer Artur, Budapest, Pannónia-utca 2.
Friedmann Hermína, Bp., Nyár-u. 10.
Friedmann Izák, Helybina.
Friedmann Lajos, Győr.
Friedmann Rénes, Széchy-somlyó.
Friedmann Tibor, Budapest, Braun Soma-u. 30.
Fuchs Elza, Beregszász, Bocskai-utca 55.
Fuchs Anni tanárnő, Budapest, Ferry Oszkár-utca 24/a.
Fürst Sándor, Budapest, Rothermer-utca 2.
Furcsó Andor, Pápa, Jókai-u.
Fekete Herman, Debrecen, Tenis-utca 8.
Felner Fanny, Sopron, Mátyás király u. 3.
Fenyvesi Tibor hozzátart., Pécs, Rákóczi-u. 16.

Bundát

a készítőnél. Festés, átszabás, alkalmi vételek. Pénzma és más vadbőr vétele. **P O L L Á K**, Alsóerdősor-u. 6. (Dírcsarnoknál)

Szüksége van?

villanytűzhelyre, villany melegvíztárolóra, „Boyller”,

VIII. Hitközségre, VIII. részóra, porszivóra, parkettkefére, motorokra

AUDION

VI., Nagymező-utca 31 raktárában mindent megtalál. Tel.: 128-129.

PARÓKAK, FRIZETTEK

a legfinomabb kivitelben és legszebb színekben.

Rendelés, javítás, alakítás, vízhiálám, tisztítás,

Hajműterem

IV., Mária Valéria-u. 17. Ritz szállóval szemben

Rádiók és villamossági cikkek csak Darányinál

M e g b i z h a t ó c é g !

Darányi Ernő V., Visegrádi-utca 15.

Rádió- és villamossági cikkek

A látás az Ön vagyona

— ennek öre —

STEUER OPTIKA

BUDAPEST,

VI., Oktogon-tér 4 sz. • VII., Thököly-ut 5 sz. (Teréz-körnél)

Engländer sütőde

újraépítve üzemben.
Sóletot, alkalmi
rendelést vállal
Szombaton zárva. Telefon:
336-757. Karácsony Sándor-
utca 1. Teleki-tér sarok.

Triton- mustár világhírű

Gyártja:

TIVOLI KONZERVGYÁR KFT.
Budapest, XIV., Ilka-utca 34.
Telefon: 121-163.

Kötőde

szemfalszedés, javítások, átalakítások, méret szerinti rendelések. OPPMANN, Sip-utca 6. (Szombaton zárva.)

Fogorok Fogpótlások

MUFOGAK, KORONÁK, HIDAK

Acél Imre fogász

VII., Erzsébet-körút 10. II. emelet.
A Gouista Szövettség Helyi Igazgatójának készítője.

SZÉLES-OLTVÁNY SZÜKSÉGLETÉT VÁSÁROLJA

FÜLÖP oltvány telepítői

Abasár, Malom-u. 76.

Kérjen árajánlatot!

Férfiruhákért,

szmokingért, lehrásműért, szabony-
gert, szőlőgyertyé legjobbat áztet
GRÜN, saját Üzletorn
részére.

Népszínház-utca 20. Hívásra jösz.

Fűszerszakmában jártaş

30 év körüli urat keresek

pénzes társul

Éssetleg benőszülőről is szó lehet.
„Szombattartó” jelíték a kiadóba.

Nem bánja meg!

Ha villany-, rádiószereleket, javítás-
törőhőnél végeztet. Deportált
szerege, VIII., Koszoru-utca 23
Telefonszám: 136-283.

Kolozsvári gyógyszerpangyár

Kitűnő minőségű

Borax * Kéntej Kátrány

gyógyszertár készítményei
szaküzletekben kaphatók

Jelentkezzenek oroszországi munka- szolgálatos hadifoglyok hozzátartozói

A Magyar Vöröskereszthez oroszországi munkaszolgálatosoktól számos olyan levelezőlap érkezik, amelyeket hibás, vagy hiányos címzés miatt nem tud kikézbesíteni. Ezért az Uj Élet útján közli, hogy az alább felsoroltak hozzátartozói jelentkezzenek (V., Szeuélynek-u. 21-23., Magyar Vöröskereszt rádióosztálya, Szekeres uraú).

Polgár József, Moszkva 232/5. keresi szüleit.

Popper Sándor, Volosnica 307/3171. üzemi családjának, Budapest, Rudolf-tér 38.

Krausz Géza, Moszkva 117/3. üzen feleségének, Miskolc, Nyár-utca 11.

Spann Endre, Moszkva 307/8. Oppolczec Odónának, Bpest, Kátana J.-u. 27.

Kupfer Károly, Moszkva 211/2. Lauzner Margit, Bp., Király-utca 33.

Krausz Sándor, Moszkva 163. Vidor Sándornak, Bp., Király-utca 7.

Schwarz Gernán, Moszkva 117/1. Schwarz Jenő és Herminé, Rökk Szilárd-u. 17.

Schein Sándor, Moszkva 183. Balázs Györgynek, Bp., Peterdy-utca 37.

Fried Béla, Moszkva 163. Grünberger - családnak, Bpest, Klauzál-tér 2.

Molnár Ervin, Moszkva 153.

Weisz Lászlónak, Bp., Ráday-utca 37/39.

Fischer István, Moszkva 133. Kraft Lipótnak, Bp., Vig-u. 23.

Földi Károly, Moszkva 211/1. Földi Zoltánnak, Bp., Rákóczi-ut 4.

Riehmanna Gyula, Moszkva 159/20. R. Gyaláné, Bp., Népszínház-u. 34.

Pogány Miklós, Moszkva 153. Blau Magda, Murányi-u. 57.

Schwarz Miklós, Moszkva 56/3. Fuchs Lajos, Murányi-u. 51.

Lusztig Károly, Moszkva 62/6. Kovács Magda, Ujpest, Virág-u. 50.

Weisz György, Moszkva, 64/63., keresi Kuttner Klári ápolónőt, Bpest, Szabolcs-u. 33.

Wolfslein Miklós, Moszkva, 523/5., keresi W. Ármát, Bpest, Akáca-u. 16.

Leichter László, Ignác, Moszkva, 168/c, keresi szüleit, testvéreit. Leichter Ignác, Tiszadada, Leichter Béla, Bpest, Kazár-u. 4-6., Ungerleider Dezsőné, Bpest, Murányi-u. 22. vagy 32., Markovics Józsefné, Kiskunmajsa, Leichter Vilmos, Miskolc, Széptéteri kapu 68., Leichter Adolf, Miskolc, Zsolcai kapu 32.

Gáldeln Andor, Moszkva, 207/8, keresi Kivárdán családját, rokonságát vagy hivatali főnökét.

adás után Gödry Kató, a Wiener Staatsoper v. tagja lépett a pódiumra. Liturgikus énekeket és palesztinai héber dalokat adott elő nagy művészettel. Szigeti Jenő, a Magyar Színház tagja, zsidó legendákat és mondákat adott elő, saját fordításban. Az előadó művész tökéletesen elevenítette meg a biblikus és mondabeli alakokat. Gans György Kiss József és Bialik verset szavalt fiatalos lendülettel. Ezután ismét Gödry Kató következett Tosca és Piliangó kisasszony áriákkal, majd kísérőjének, Kardos István zeneszerző karnagnak egy operáriáját adta elő, nagy tetszést aratva. Szigeti Jenő fejezte be a műsort, zsidó regéket adva elő, a zsidó szellem és humor ékköveit ragyogtatva.

Somogyi elnök köszönte meg az előadóknak azt a missziós munkát, melyet a vidéki sokat szenvedett zsidóság körében való szereplésük jelent. Kérte őket, hogy keressék fel a többi vidéki hitközségeket is, mert soká nem volt nagyobb szükség erre a zsidó kulturmunkára, mint ma.

A hallgatóság lelkes ovációjától kísérve jelentette be végül Somogyi hitközségi elnök, hogy dr. Komlós Ottó rabbi elfogadta a székesfehérvári hitközség meghívását és a legközelebbi időn belül elfoglalja a főrabbi állást. Így indul el a fehérvári zsidóság a felemelkedés útján aszerint a program szerint, melyet dr. Komlós főrabbi előadásában megjelölt.

Ismét a székesfehérvári példa

Dr. Hirscher Pál és dr. Szeuély Miklós hitközsége ismét példát mutatott. A régi tradíciók nyomán elindulva, a magyarországi kis fehérvári hitközség november 24-én megrendezte a vidék első zsidó kulturáléutánját. A mindenéből kifosztott, épületben is rombadőlt hitközség ugyszólván minden felnőtt tagja egybegyűlt az ujjonnan felépített Szeretetház nagytermében, hogy tanubizonytságot tegyen: a deportálás tengernyi szenvedése sem tudta a könyv hépből kiölni a zsidó kultúra iránti fogékonyságot.

Somogyi István hitk. elnök meleg szavakkal üdvözölte az egybegyűlteket és az előadó vendégeket, élükön dr. Komlós Ottó rabbi, aki a lelkes kulturgárdát szervezte. Ezután — a hallgatóság nagy örömeire — Somogyi elnök bejelentette, hogy az auschwitzi mártírok emlékének megőrzésére építendő új székesfehérvári zsinagóga ügye immár a legjobb uton halad.

Dr. Komlós Ottó rabbi tartotta meg ezután előadását a zsidóság megújulásáról. A zsidó vallásban, kulturában és a népi gondolatban jejtötte meg azt a három tényezőt, melyek egyedül alkalmasak arra, hogy a szörnyű szenvedések után a zsidóság ismét felemelkedhessen. A nagy tetszéssel fogadott elő-

Felhívás.

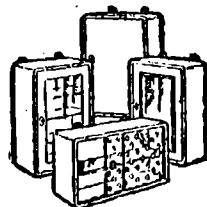
Felbívjuk a volt tokaji lakosokat, kiknek hozzátartozóit Tokajból deportálták, hogy úgy a héber, mint a magyar nyelvüket

a tokaji Aut. Orth. Izr. Hitközségneél jelentsek be

mártír-emlékmű felállítására végott Tokaj, 1946 december 2-án Krauszman Henrik, hitközségi elnök, Heumann Jenő, hitközségi jogász

Kereskedők

szép és olcsó
fürdőszobaszekrények
kaphatók!

Végh, Ferenc körút 20

KIVÁNDORLÓK!

Utlevélképek
gyorsan és jól

HUNNIA Somogyi Béla-ut 6.
(Kossuth Lajos-utca mellett)

MINDENNEMŰ

SZÖNYEG

vétel-eladás, UNGÁR, Károly-u. 14.
és Rákóczi-ut 42.

TÁLESZ, T'FILIN

menza, cicaş és héber könyvek
VÉTEL, ELADÁS, JAVÍTÁS.
Jahrzeitböla készítését vállalom.
UNGÁR MŰR, Király-utca 17.,
kapu alatt vagy I. emelet 4.

ÁPOLÁSBAN, A HÁZTARTÁS MIN-
DEN AGÁBAN Járás, közepekoru új
ajánlatok referenciákkal.
„Vidékre is” jelíték a kiadóba.

Baromfinetszöt, tőrafelolvasót és templomszolgát

egy személyben felvesz az Óbudai
Izr. Hitközség (III., Zichy-u. 8.)

Társulnék

Belvárosban, tértelenül, szép hely-
ségemmel és tőkével, kereskedelmi
vagy üzemi iparral rendelkezővel.
„Szombaton zárva” jel. a kiadóba.

ÜGYES VILLAGYSZERELŐ
SEGÉDET és

rádióműszerészt alkalmaz Várnai László

„Technovolt” villamosági vállalat,
Bpest, VIII., Rákóczi-ut 9.
udvarban.

HIREK

— **A Hogy történt?** című cikksorozatunkat anyagtorlódás miatt következő számbunkban folytatjuk.

— **Oneg Sabbath ünnepség a Mazotban,** November 23-án a VII. külső Mazot körzet és a Bothlen-téri templomkörzet rendezésében nagyszerű Oneg Sabbath-ünnepséget rendeztek a Mazot Andrassy-úti helyiségeiben. Dr. Elek Imre körzeti elnök megnyitó beszédében hangzott, hogy a zsidóság egysége megteremtésének igazi útja a templomon és valláson keresztül vezet. Ez tartotta össze évezredek óta a zsidóságot és ha egybe akarjuk kovácsolni a maradék magyar zsidóságot, ezt az utat kell választanunk. **Róbert Mária és Szigeti Jenő** művészi műsoraszmai után **Schnurmacher Zoltán** főként egy héber és egy jidis dalléneket. Dr. Schwartz Benjámin főrabbi a heti szakasz magyarázta. Az ünnepség dr. **Pásztor József** zárószavaival ért véget. Az ünnepségen a Mazot tisztikarán és a körzet teljes vezetőségén kívül a körzetben lakó cionisták és ortodoxok is szép számban jelentek meg.

— **Goldberger Salamon** sírköveavatása. A Pesti Izr. Hitközség, a Zsidó Gimnázium, a Zsidó Gimnázium Barátainak Egyesülete és a gyászoló család értesít mindazokat, akik **Goldberger Salamon** igazgatót tisztelték és szerették, hogy a megboldogult sírkövének avatása december 8-án, vasárnap d. e. 11 órakor lesz a rákoskereszturi temetőben. (Sírhely: 1/A-5-30.)

— **A II. budai kulturmatiné.** A budai hitközség a szentimrévárosi zsinagóga szuterén-előadótermében, amelyet megtöltött a négyszáz főnyi közönség, tartotta **II. kulturmatinét.** Dr. Klein Miklós rabbi megnyitójában a zsidó ideálokról beszélt **Mózesről Marzig.** Ezután **Demény Eva** szavalta el **Giskralag János és Enőd Tamás** két költeményét nagy sikerrel. **Sós Endre Bródy Sándor** — mai szemmel címmel tartott előadást, megvilágítva azokat az ellentmondásokat, amelyek a zseniális író munkáiban származástudatának és osztályhelyzetének labilitásából fakadtak. **Bartos Gyula,** a Nemzeti Színház örökös tagja **Kiss József Tűzek-jét** és **Sós Endre Imá-ját** mondta el, a közönség tomboló tapsától kísérve. Végül **Torday Judit** mondott el mély átérzéssel néhány zsidó költeményt. **A III. budai kulturmatiné** január 5-én lesz a Zsigmond-utcai díszteremben.

— **Hámnasság.** **Fleischmann Baby,** **Fleischmann József** borkereskedő leánya és **Frenkel Miklós** november 24-én házasságot kötöttek. Minden külön értesítés helyett.)

Kiss Gabriella és **Salamonovics László** december hó 8-án d. u. 1/3 órakor tartják esküvőjüket a pesterzsébeti izraelita templomban.

— **A Cionista Orvosok Blokkja** december hó 7-én este 1/7 órakor tartja összejövetelét. Előadó dr. **Bencdek László** igazgató-főorvos. Tárny: **Van-e szűkség cionizmusra a szocialista államban?** Az előadás helye: Arany János-u. 29. I. em.

— **Halálozás.** **Beck Oszkár,** a Budai Izr. Hitközség volt alelnöke Montrealban (Kanada) tragikus baleset áldozata lett. Hozzájártozó az ottani zsidó temetőben helyezték nagy részvét mellett örök nyugalomra.

Házvezetőnőt keresek

kis orthodox háztartásom vezetésére.

Beck, Sziget-utca 29.

Intelligens, középkorú URILEÁNY

elhelyezkedne

magánoshoz vagy anyahelyettesnek, a háztartás minden ágában járatos, kitűnő főző. „Vidékiek előnyben” jelgére a kiadóba.

MEGJELENTI VERSEK AZ ÖLDÖZTETÉSEK NAPJAIBÓL. Ár 2.— F. Füzösbe beárát a 2.482 bírák (szokh-Japan bármely postahivatásban Postamentesen küldi **Kincs Miklós,** Budapest, VIII., Szigetvári-u. 29. III. 3.

Butorozott szoba

különbözőkkel, fürdőszoba használati, magányos ur részére kiadó. IX., Ráday-utca 24., II. emelet 14.

OKLEVELÉS APOLÓNO, teljesben árva, fővárosi vagy vidéki családdal **ELHELYEZKEDÉST KERES BETEG MELLE,** orvosi rendelésbe, vagy anyahelyettesnek. „Komoly urileány” jel. a kiadóba.

Házvezetőnőt

megbízható, keres magános, közép háztartás vezetésére. Levelek: „Szombattartó” jelgére Arató hirdetőbe, Erzsébet-körut 14.

Nősülne

26 éves, egyedülmaradt vidéki kereskedő. Elvenne 18-24-ig csinos, intelligens URILEÁNYT. Úzlet nagyobbításához szeretném, ha hozománytal rendelkezne. „Szerelet” jelgére a kiadóba.

35 éves, egyedülálló férfi, akinek szepen berendezett lakása van, keres 24-30 éves korig olyan leány vagy asszony ismerettségét

házasság céljából,

akinek bármilyen szakmában jó bevezetett üzlete van. Anyagiakkal rendelkezem. „Iparhály” jelgére a kiadóba.

Három, 16 alkalommal levő tisztviselőnk, 25-35-40 évesek

házasság céljából

megismerkedni intelligens, tisztos egzisztenciával rendelkező úriemberekkel lehetnek vidékiek is. „Jó háziaszonyok” jel. a kiadóba.

Magányos úriasszony, főbérleti lakással, előkelő vállalat tisztviselője, társaság hiányában ezután keresi

házasság céljából

középkorú ur ismerettségét. „Intellektuel” jelgére a kiadóba.

Önálló, 30 éves kereskedő megismerkedne

házasság céljából

jóindulatú leánnyal, 24-ig, aki anyagiilag hozzájárulna az üzlet meg-nagyobbításához. „Jószívű” jelgére a kiadóba.

Dobozó, 40 éves férfi keresi korbán is hozzáilló nő ismerettségét

házasság céljából

„Erzsébeti” jelgére a kiadóba

Amerikai állampolgárno,

intelligens, fiatal övezgyasszony rövidesen Budapestre utazik, addig is levelezni óhajtana.

házasság céljából

diplomás orvosnal, 45-50 évesig. „Szabadass” jelgére a kiadóba.

Férjhezadnám

19 éves, nagyon szép leányomat. Gyár és vállalat tulajdonosa vagyok, házasság is lehetséges. Jószerelemmel, valóságos házából származó anyánál, kereskedő jövedelű származásba. „Jószívű” jelgére a kiadóba.

Különb. Palesztinába vándor, középkorú férfi vagyok,

megnősülnék

Keresek 36-40 év közötti, haladó gondolkodású hölgyet, aki szeretettel nevelné. „Jó barátok” jelgére a kiadóba.

Két, külföldön élt, intelligens, csinos, szakmával, lakással, előkelő rendelkezésű URILEÁNY, teljesen intelligens, kulturált, 40-45-ös úriasszony ismerettségét keresi

házasság céljából.

Kivándorlási lehetőség is van. „Szűke, barna” jelgére a kiadóba.

Több vállalat és ingatlan tulajdonos nősiülési szándékból

megismerkedne 40-50 közötti, csinos, magas, széparcú, baszonú anyagiakkal rendelkező, valóságos házból származó hölgygel. „110” jelgére a kiadóba.

Középkorú, több szakmához értő iparos, jelenleg kereskedő,

feleségül venne

42 évesig, nem magas nő, ki üzlet nagyobbításához anyagiakkal hozzájárulna. „Benediktus” jelgére a kiadóba.

ELŐSZOBA **TÜKÖR** WAGNER
FÜRDŐSZOBA **TÜKÖR** TUKÖRGYÁR
HÁLÓSZOBA **TÜKÖR** VII., Kezaleny-u. 9
ÉS ÜZLETI **TÜKÖR** Tel.: 221-673.

Órát • Ékszert

NEUFELDTŐL

BRILIÁNS; ARANY, EZÜST; ÓRAJAVÍTÁS
csak

Rákóczi-út 8/a.

Háztartási és piperecikkek nagybani eladása Vértessnél, Dob-u. 48

36 ÉVES, átlagon felül jólizult **KERESKEDŐ** vagyok, szeretnék ugyancsak hasonló körülményekkel rendelkező, 23-30-ig, kimondottan csinos és szép úriemberrel megismerkedni

házasság céljából.

„Kivételes boldogság” jelégre a kiadóba

Kozmetikusnő,

csinos, intelligens **URILEÁNY,** 35-45-ös. egzisztenciával bíró, intelligens

élettársat keres.

„Jó feleség” jelégre a kiadóba.

Vidéki,

középkorú, gyermektelen **ÖZVEGY URINŐ,** jó üzletasszony, ki üzlettel és ingatlannal rendelkezik, megismerkedne

házasság céljából

55-60 év körüli jómegjelenésű, intelligens úrral. Kereskedő vagy hásonszakemből is lehet. Válasszat: „Szorgalmas és becsületesség” jelégre a kiadóba.

Magaúra maradtam és így lelki társ nélkül, sok fájdó sőtől vérezve, egyedül élni nem tudok. Keresem

házasság céljából

art a szívembert, aki egy 50 éves, nem mindennapi lelki világu, derűs, magas, barna, nagyon szépnek mondott, főbérleti lakással, két ingatlanú bíró **URIASZONNYAL** meg akarja az élet útját és aki egy gondtalan otthoni tud nyújtani. „Napsugár” jel. a kiadóba.

A HAPOEL M. S. E. hírel

FUTBALL.
NTK-HAPOEL: 2:2 (2:0), barátságos. Nehéz küzdelmet vívott a tartalékosán kiálló csapat. Az újui lelkesedés vitta ki ezt a győzelemnek számító döntelent.

TORNA

Szakosztályunk háziversenyt rendezett az elmúlt héten. Az elért eredmények, ha országos viszonylatban nem is kimagasló nagy reményekre jogosítanak.

SAKK

Szép győzelmet arattak sakkosaink az elmúlt héten a MADOS keretbe tartozó egyik férfi csapattal vívott barátságos mérkőzés során. 12 játszma közül ötöt nyertek, 3 pedig döntetlen volt.

Az eredményt rendkívül közgyűlést előidézően 23-án tartjuk meg. Kérjük tagjainkat, hogy legújabb hírlékiat 18-ig rendezzék.

Dr. JANDA,
M. NYOMOZÓ
123-999
TERÉZ-KRT. 24

Schulz Jenő cég
6ra-ékszerész (6ra)jovítás)
VII. Wesselényi u. 6., a régi házban
Gergely Miklós
aranyműves és ékszerész
VÉTELI Tel.: 422-345. **ELADÁSI**

A VAC HIREI

FUTBALL

VAC-ITK 2:2 (1:1). Nagyiramu mérkőzésen pechesen adott lo egy pontot a jól játszó VAC. Góllövők: Büchler és Bosch.
Vasárnap (dec. 8.) 1/2: VAC-BRE bajnoki. Postás-pályán.

KOSÁRLABDA

VAC-Szolnoki MÁV NB I. mérkőzés Mavas-téren, vasárnap 1/2kor VAC II.-DEBRECEN 1/2, ugyanott.

KÉZILABDA

VAC-Atheaocum (Csepel csarnok) vasárnap.

TORNA

Hétfő-szerda 5-6 gyermek, 6-7-ig felnőt torna a Wesselényi-u. 44-ben.
Kedd-csütörtök 5-6 gyermek, 6-7/8 férfi-női torna az Abonyi gimnáziumban. Tiszta, meleg termék.

Társaságbell legdiszkrétebb házasságküzvetítő, **Doktorné**
Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-920

Vezetőállásban lévő iparos, kinek vidéken saját üzeme van bérbe adva, keresi üzlettel és lakással rendelkező leány vagy asszony ismeretséget

házasság céljából.
Esetleg pékségbe beöcsölne. „48 éves” jelégre a kiadóba.

Orvosok, ügyvédek, üzletemesek b. nősülének,
hajadonok, özvegyek férjhezmenhetnek, bemutatja **Méltóné,**
Dp., Erkel-u. négy. második em. 10. - Válasszöríték Fogad: Jék-köznapon négytől.

Intelligens,
jómegjelenésű, jól szituált **URIMBER,** 42 évesig
benősülhet
jómegetelő építő-anyag üzletbe, vagy özvegyhez. „Biztos jövő” jelégre a kiadóba.

Hatvanas urinő férjhezmenne
hozzáilló, lakással bíró urhoz. Leveleket „Ölfbont szeretnék” jelégre a kiadóba

Úszónnyelőléves, egyedülmaradt, fiatalos, szolid **URILEÁNY** megismerkedne
házasság céljából
hasonlókoru, negyven körüli iparosai vagy kereskedővel. Lakással és butorral rendelkezem. „Szereftetre vágó” jel. a kiadóba.

Egyedülálló **URIASZONNY,** berendezett, szép lakással, ingatlanal és pár ezer forinttal. 50-60 év közötti, egzisztenciális uriembar ismeretséget keresi
házasság céljából.
Vidékre is megyek. „Házias, gyermekszertető” jelégre a kiadóba.

34 éves
jómegjelenésű fiatalember
benősülne
Jólmenséget keres. „Puforszakma előnylen” jelégre a kiadóba

ESKÜVŐRE
divatos férfi- és női ruhák kölcsönzése.
Esküvői ruhák vétele.
RÓTH, Akácia-utca 6.

Goldné
a zsidó örökösök legmegbízhatóbb házasságközvetítője. VII., Alsóerdő-sor 8. Iszt. 2. Telefon: 225-480.

60 körüli, egyedülálló, vallásos **ÖZVEGYASSZONY**
élettársat keresek
„Lakásom, megélhetésem van” jelégre a kiadóba.

KERESSETTEL BÍRÓ, csinos, 46 éves **URIASZONNY** megismerkedne jól szituált úrral
házasság céljából
Jelge „Özvegyasszony” a kiadóba.

Jómegjelenésű, magas, barna, intelligens, 38 éves, izr asszony vagyok, megismerkednék
házasság céljából
jómegjelenésű, egzisztenciával bíró, komoly, 40-50 éves úrral „Némi hozományal rendelkezem” jelge a kiadóba.

Nyugati nyelveket beszélő **TEXTILIS PIATALEMBER**
megnősülne
23-33 év közötti, jóléti, csinos nővel. „Ideális boldogság” jelégre Arató hirdetőbe, Erzsébet-kört 14.

35 éves, magas, izr., érettségizett, több ingatlan és iparvállalat, továbbá komoly tőke tulajdonosa
feleségül venne
oly izr. hölgyet, akinek ipari vagy kereskedelmi vállalatával a nősülés kapcsán tárgyalna s a hölgyben megbízható munkatársat is találna. „Kellő ismeretség hiánya” jelégre Polakhoz, Bajcsy Zollnasky-ut 29.

Nem járok társaságu. Ezuton megismerkednék
házasság céljából
komoly, nem kalandot kereső uriemberrel, 35-42-ig. Dolgozó **URILEÁNY.** „Mindketlen dolgozunk” jelégre a kiadóba.

Házasságokat
eredményesen, diszkréten közvetít társaságbell özvegy irodája.
Damjanich-utca 58., III. emelet 1. Telefon: 228-226. D u. 3-7-ig.

Férjhezmenne
egyedülálló, 54 éves özvegyasszony, berendezett lakással, csakis komoly uriemberhez. „Vidéki előnyben” jelégre, Arató hirdetőbe, Erzsébet-kört 14.

Benősülne
vott vidéki kereskedő, fizeti, italmérés vagy szikviz üzembe, vidékre is. Jelge: „Gyermekszertető” a kiadóba.

A zsinagóga naptára

December 5, csütörtök: Kisz-lév 12, péntek: 13, szombat: 14, vasárnap: 15, hétfő: 16, keddi: 17, szerda: 18, csütörtök: 19.
Szombaton, december 7 én kell szlára: Vajtlááh bállórar Obadja I. 1-21.

Imaldők:

Ima-házak	Péntek		Szombat		Hétfő	
	óra	perc	óra	perc	óra	perc
Dohány	4	7:10	4	4:42	7	4
Rumbach	4	7:10	4	4:42	7	4
Bethlen	4	7:10	4	4:42	7	4
Csáky	4	7:10	4	4:42	7	4
Dózsa	4	7:10	4	4:42	7	4
Nagyfuv.	4	8	4	4:42	7	4
Páva	4	9	4	4:42	7	4
Zugló	4	7:10	4	4:42	7	4
Füürväh.	4	7:10	4	4:42	7	4
Leányár.	4	7:10	4	4:42	7	4

Péntekesli gyertyagyújtás:
3 óra 42 perckor

A budai istentiszteletek ideje. December 6-án, pénteken este 4 órakor, december 7-én, szombaton d. e. 1/2 11 órakor. A II., Torockó-ut 6/b. sz. a imaházban szombaton reggel 8 órakor. December 7-én, szombaton d. u. 4 órakor Oneg Sabbat a III., Zsigmond-u. 49. sz. a. tanácsateremben.

Istentiszteletek helye: III., Zsigmond-u. 49. sz. a., XI., Bocskai-ut 37. sz. a., II., Torockó-u. 6/, és péntek estéknél II., Fő-u. 12. sz. a.

Öbndaj templom: III., Zichy-utca 9., péntek és ünrep este 4 órakor, szombat és ünrep d. e. 9 órakor.

Két egykoru barátó
egzisztenciával bíró urak ismeretséget keresi
házasság céljából
42-50-ig. „Komoly” jel. a kiadóba.

Minden információt kibíró, fiatalos, jól szituált, 50 év körüli ur ismeretséget keresi
házasság céljából
önálló keresettel bíró özvegyasszony. Válassz: „Szeretnék még boldog lenni” jelégre a kiadóba.

UJÉLET
A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA
Szerkesztőség és kiadóhivatal VII., Sip-u. 12. - Telefon: 423-930.
Kiadótulajdonos:
A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA
Felolősa szerkesztő és felelős kiadó:
RUÓZ REZSÓ
Postafiókárékpénztári csekkszámala száma: 28.208. (Magyarországi Izraeliták Országos Irodája.)
Beküldött kéziratokat nem örfizink meg s visszaküldésükre nem vállalkozunk.
Nyomatott a Globus nyomdai műhó-tézet Rt. körforogógépln.
Fel. nyomdavezető: Margittay Antál.